

L I E T U V I Ų

DIENOS

TEISININKAS, ISTORIKAS, PEDAGOGAS JONAS DAINAUSKAS

LITHUANIAN DAYS

APRIL 1989

1989 M. BALANDŽIO MĖN.

LIETUVIŲ DIENOS

LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029
Telefonas: (213)664-2919

1989, BALANDIS Nr. 4 (394)
APRIL, 1989 No. 4 (394)

Eina XXXIX metai Volume XXXIX

• •

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIŲ", LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH
"CALIFORNIA LITHUANIAN," PUBLISHED 1946-49

Redaguoja
Valerija Baltušienė ir Redakcinė kolegija

Margis Matulionis, J.D.
Arūnas Barkus, M.S.
English Editorial Staff

Antanas F. Skirius
Leidėjas/Publisher

• •

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę
Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or Lithuanian Days magazine

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį
Use of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku
Subscription will be renewed automatically at expiration date. If subscription is to be discontinued, notice to that effect should be sent to the publication

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August

• •

"LITHUANIAN DAYS (ISSN : 0024-2950) is published monthly except July and August for \$20.00 per year by Anthony F. Skirius, Publisher, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029. Second-class postage paid at Los Angeles, California. POSTMASTER: Send address changes to LITHUANIAN DAYS, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029."

RATES/KAINOS

Single Copy/Atskiro nr. kaina.....\$ 2.00
Yearly Subscription/Prenumerata metams..... 20.00
Honorary Subscription/Garbės prenumerata..... 35.00
Rates in Canadian Dollars/Kainos Kanadiškais doleriais
Yearly Subscription/Prenumerata metams..... 30.00
Honorary Subscription/Garbės prenumerata..... 50.00

JONAS DAINAUSKAS

Jonas Dainauskas, jurist, law historian, librarian, and bibliographer, was born in Kaunas on Jan. 14, 1904. He studied at the University of Vytautas the Great from 1924 to 1933 and received a master's degree in law. In 1936 he passed the examinations to be a judge and from 1941 to 1944 he carried on a private law practice in Kaunas. After the war he lived in Poland and from 1950 to 1956 he studied Lithuanian and Polish historical sources at the Poznan University Library.

In 1957 he moved to France and until 1961 continued his studies at the University of Paris in the history of law and at the National Library in library science. In 1961 he came to the United States and settled in Chicago. From 1964 to 1971 he was editor of the Lithuanian Historical society journal **Tautos Praeitis** and since 1971 he has been the compiler and editor of **Lithuanian Historiography**. He has published over 200 essays and articles concerning Lithuanian history.

LITHUANIAN FOLK MELODIES FOR YOUNG PIANISTS AND SINGERS

A selection of Lithuanian Folk Melodies has been compiled and arranged by composer Giedra Gudauskas. There are 14 songs in Lithuanian and English, with English adaptation by Vita Kevalaitis.

Some arrangements are in low keys, so that even less vocally gifted children can sing the tunes.

Chord notations are included for accompaniment by various instruments.

The book is a perfect gift for every child of Lithuanian descent or mixed parentage.

Available at "Lithuanian Days" 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, Ca. 90029. (\$5 plus postage).

Kompozitorės Giedros Gudauskienės **Stilizuotos lietuvių liaudies dainos jauniems pianistams ir daininikams.** Leidinyje 14 dainų lietuviškai ir angliškai, (laisvai vertė Vita Kevalaitienė): O kai aš (*At Grandma's*), Plaukė žaselė (*Two Little Ducklings*), Pasėjau linelius *I Planted the Flax*), Du broliukai (*My Two Brothers*), Pučia vėjas (*The Wind is Blowing*), Noriu miego (*I can't Sleep*), Bijūnėlis žalias (*The Beautiful Peony*), Tykiai, tykiai (*Slowly flows the River*), Siuntė mane motinėle (*My Mother Sent Me*), Pempel, pempel (*Birdie, Birdie*), Pelėda (*The Owl*), Saulelė raudona (*The Evening is Coming*), Kalvelis (*The Blacksmith*), ir Suktinis (*The Twister — Little Bee folk dance.*)

Dalis dainų žemose tonacijose, kad vaikams būtų drąsiau dainuoti. Akordų ženklais pažymėti akompanimentai skirti gitaroms, akordeonui auto-harp ir kitiems instrumentams.

Leidinyje gaunamas "Lietuvių Dienų" redakcijoje, 4364 Sunste Blvd., Los Angeles, CA 90029. Kaina 5 dol. plus persiuntimas.

TURINYS/CONTENTS LIETUVIŠKOJI DALIS

Kitaip ir būti negali.....	3
“Non-grata knygos.....	4
<i>J. Prunskis</i>	
Nuotykingas istoriko gyvenimas.....	5
Akademikų Skautų spauda apie Joną Dainauską.....	7
Dabar arba niekad.....	8
<i>Vidmantė Jasukaitytė</i>	
Jų sodyba kaip nuilsės paukštis.....	10
<i>Alė Rūta</i>	
Mitai nemiršta.....	12
<i>E. Šulaitis</i>	
Okupuotos Lietuvos Futbolo komanda “Dallas Cup” varžybose.....	13
<i>Vladas Bakūnas</i>	
Prieš 50 metų netekome Klaipėdos....	14

ENGLISH SECTION

<i>Paulius R. Klimas</i>	
Walking for Freedom.....	16
Writers Denounce Soviet Totalitarianism.....	18
<i>Fr. Peter Stravinskis</i>	
What's Happening to our Lithuanian Parishes?.....	19
Communists Running Scared in Lithuania.....	20

—BACK COVER—

Nuotraukų montažas sudarytas 80-tojo gimtadienio proga, 1984 m. sausio m.

Photo montage of J. Dainauskas made for his 80th birthday celebration, January, 1984.

Atsiūsta paminėti:

A. Baranauskas, **Profesorius Rakūnas.** Romanas. Išleido Nida, Londone, 1988. 230 psl. Kaina JAV — 12.50 dol.

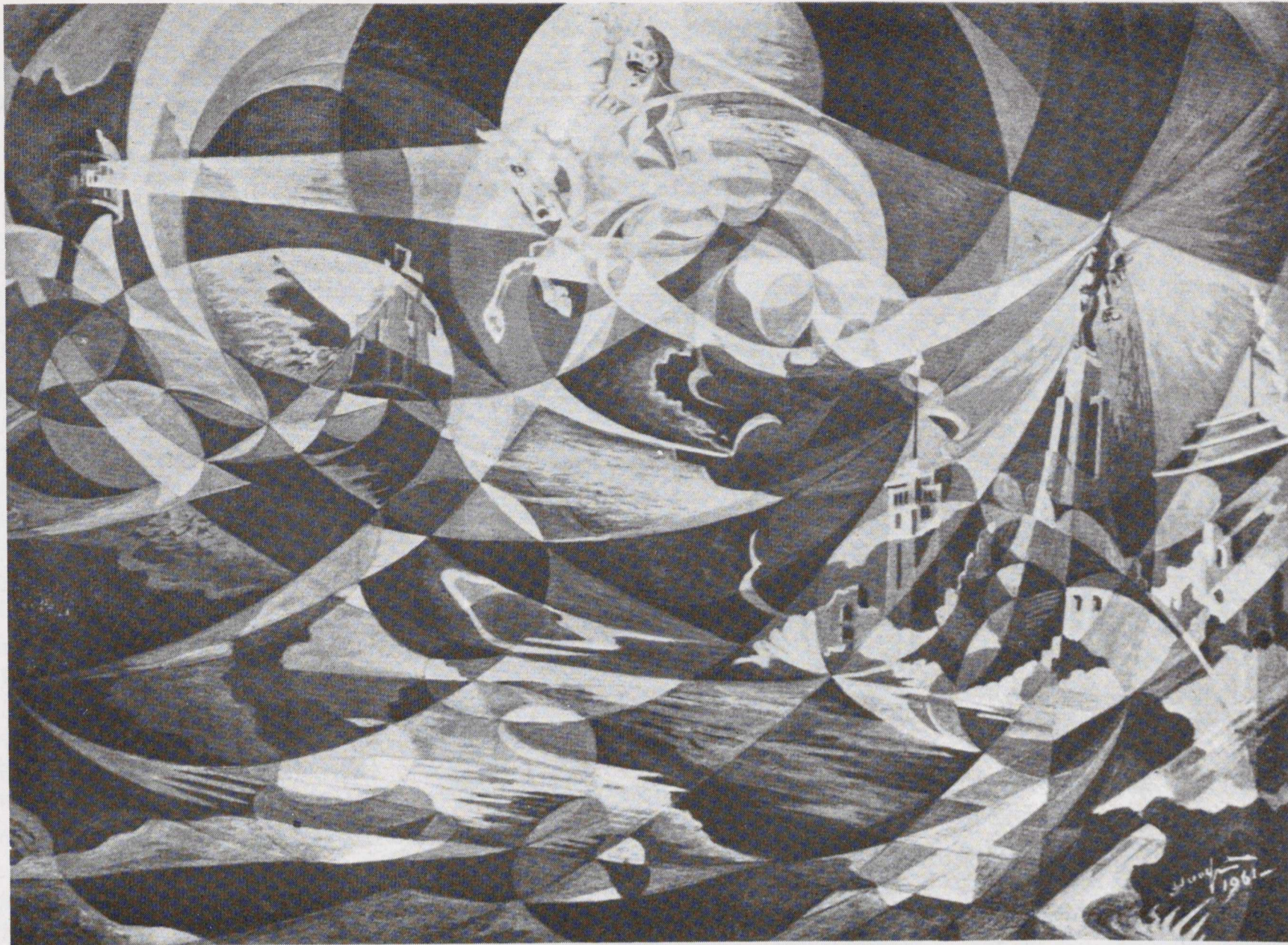
Genrikas Songinas **Vilniaus krašto legendos.** Išleido Linas Raslavičius, 1988. 128 psl. Aplankas ir vinjetės dail. Ramintos Lapšienės. Kaina — 8 dol.

Lietuvių Muzikinės Veiklos Vaizdas Žurnale “Lietuvių Dienos”. 1950—1987.

627 nuotraukų ir straipsnių rodyklė. Išleido Lituanistikos Tyrimo ir Studijų Centras, Chicago 1988. Paruošė Kazys Skaisgirys.

Juozas Urbšys **ATSIMINIMAI**, 164 psl. Redagavo Pilypas Narutis. Tautos Fondo leidinys, 1988 m. Kaina, plastikiniai viršeliai, — 7 dol.

Juozo Urbšio, paskutinio nepriklausomos Lietuvos užsienio reikalų ministro, atsiminimai, rašyti pavergoje Lietuvoje, per pogrindinius šaltinius pasiekė laisvąjį pasaulį 1988 m. balandžio mėn.

Antrasis Lietuvos prisikėlimas
The Second Rising of Lithuania

Juozas Juodis

“KITAIP IR BŪTI NEGALI”

Kas taip pasakė? Rusas Ivanas Palkinas. Kokiu klausimu? Kad Lietuvoje valstybine kalba paskelbti lietuvių kalbą. “Tiesoje” (89.II.1) išspausdintame jo, medicinos mokslų kandidato Leningrade, laiške, I. Palkinas trumpai nupasakojo savo patekimo į Lietuvą istoriją, kaip jis, karo metu priglaustas kaimo žmonių, pramoko lietuviškai, kas ir išgelbėjo jo gyvybę. Anksčiau visai nekėlęs klausimo, kokia Lietuvoje oficiali valstybinė kalba, tik dabar išgirdęs erzelį dėl jos paskelbimo valstybine, nustebeš, kad iki šiol taip nebuvo. “Juk lietuvių kalba — nacionalinė respublikos kalba. Kitaip ir būti negali”. Tai blaivus balsas, blaivo žmogaus, nesergančio jokiais internacionalizmais, nei komunistinio tautų suliedinimo idealais. Tai balsas žmogaus, kuris pažino lietuvių tautą nelaimės metu, patyrė jos žmonių gerą širdį, kuris nenori dykai valgyti lietuvių duonos ir sėdėti ant jų sprando, kaip kai kurie narsūs partiečiai ir labai darbštūs biurokratai, į tą nedidelį būrį įskaitant ir sudemoralizuotus “Jedinstvos” kovotojus (rusus, lenkus, — ypač lenkus! — ir kitus lietuvišką duoną valgančius kitataučius).

Kitas rusas, kaip jis pats sakosi, “maskvietis

iš Lietuvos kaimo” Georgijus Jefremovas, rašinyje “Didžiavalstybinis internacionalizmas prieš nacionalinius interesus”, rašo:

“Lietuva — lietuviams? Kas čia keista ir neįmanoma? Pagaliau ar mes suprantame, kur gyvename? Kas yra Lietuva? Jei ji — ne kolonija, ne protektoratas, valdomas ne pagal mandatą — o respublika... tuomet sutiksime, kad valdžia tikrai turi atstovauti daugumos interesams... Kai bet kokios šalies teritorijoje šeimininkauja (mūsų atveju — dažnai sąjunginiai, centriniai) monstroi be tautybės — tai yra tiesioginis pasikėsinimas į pagrindinės tautybės nacionalinį orumą...”

“Man atrodo, kad žodžiuose ‘Laisva Lietuva — Europos tautų šeimoje’ nėra nieko antirusiško. Tai aiškus ir tikslus šūkis. Kuo bloga laisvė? Tautų šeima? Argi nusikaltimas būti savarankiškam?”

Normaliam ir normaliai galvojančiam žmogui, nežiūrint kokios tautybės jis būtų — rusas, lenkas, vokiečių, ar lietuvis — būti, gyventi, tvarkytis savarankiškai ne tik nenusikaltimas, bet dargi būtinas tautinės gyvybės ir savigarbos reikalas. Tačiau kitaip iki šiolei 70 metų galvojo didžiarusiai, po Lenino re-

voliucijos ir Stalino hegemonijos užsimoje pavergti ne tik mažesniąsias tautas, bet ir visą pasaulį (“Visų šalių proletarai, vienikitės!”) — jų nuomone — nusikaltimas ne tik būti savarankiškam, bet — didžiausias nusikaltimas būti gyvam. Milijonai išžudytų imperijos ribose, tūkstančiai ir dešimtys tūkstančių Rainių miškely, Pravėniškėse, prie Panevėžio ir kitose Lietuvos vietose rodo, kad tik negyvas savos ar kitos tautos narys yra ištikimas komunistinio košmaro narys. O ką jau besakyti apie kalbą! Jis neturi kalbėti nei lietuviškai, nei latviškai, nei gudiškai, nei gruziniškai, — jeigu gyvas jis turi kalbėti rusiškai, o jeigu nekalba rusiškai — jo vieta po velėna, o ant tos velėnos tegu gyvuoja sovietinis imperializmas.. “Kitaip ir negali būti”.

Ar negali? Istorija parodė, kad gali. Komunistinio žlugimą išpranašavo, jau prieš porą dešimtį metų Amalrikas. Tą patį dabar tvirtina Princetono un-to prof. George Kennah: “Leninistinio tipo marksizmas baigiasi ne tik Rusijoje, bet ir visame pasaulyje”. Pasak jo “Kyla naujoji Rusija...”.

Mums iš to jokios paguodos, bet apie tai jau kita kalba.

“NON-GRATA” KNYGOS

Kaip sovietų muitinės nustato ar knygą įsileisti ar konfiskuoti.

(Yelenos Khanga pasikalbėjimas su Muitinių Departamento vyriausio direktoriaus asistentu Alexander Khromstov, “Maskvos žinios, nr. 10)

Muitinės neturi draudžiamų įvežti knygų sąrašo. Mes nesam nusistatę prieš specifinius autorius ar knygas, — taip sako Khromstov.

Ar tai reiškia, kad viso knygos įsileidžiamos?

Ne. Uždrausta įvežti knygos propaguojančios karą, racizmą, fašizmą, tai pat knygos grynai tautinio pobūdžio, religinio netoleravimo; leidiniai — kritikuojantieji sovietų režimą.

Taip pat uždraustos knygos ar leidiniai išleisti žinomų anti-komunistinių organizacijų, kaip: **Posev, Christian Anti-Communism Crusade, Catacombs, Index on Censorship and Soviet Analyst.** Prie šių priskiriame ir Baltgudijos, Ukrainos ir **lietuviškų tautinių organizacijų, esančių JAV, Kanadoje, Australijoje ir Vakarų Vokietijoje leidinius.**

Ar galima įsivežti Pasternako ar Bulgakovo knygas išleistas Posev?

Ne! Posev išleidžia netgi klasinius veikalus pridėdami savus, anti-sovietinius, komentarus.

Ar atitinka jūsų muitinių įstatymai Tarptautinės Teisės įstatymams, kas liečia konfiskuojamą spaudą?

Mūsų akimis, tai nėra Tarptautinis reikalas. Kiekviena valstybė turi savo įstatus, pagrįstus savos valstybės politinio ir ekonominio saugumo principais.

Jeigu jūs tvarkotės pagal įstatymus, tai sprendimas, įsileisti ar ne, priklauso nuo muitinės valdininko kompetencijos, jo kultūrinio ir politinio išsilavinimo?

Taip. Tam yra steigiamas specialus skyrius spaudos ir vaizdajuosčių kontrolei Administracijos departamente, kuris suderins, suvienodins įstatus. Tai bus to skyriaus tarnautojų ir ekspertų, esančių muitinėse, reikalas spręsti ar spaudą ir vaizdajuostes įsileisti ar ne.

Ar pasitikite valdininkų kompetencija? Ar muitinės valdininkai yra literatūros, meno kritikos, istorijos specialistai? (Šis klausimas duotas Vladimirui Žižinui, to departamento atstovui)

Jie yra kalbų specialistai, daugiausiai baigę svetimų kalbų institutą. Stojant į mūsų departamentą turi išlaikyti muitininko egzaminus.

Net ir turint tokius įstatymus, ar nėra galimybės, kad muitininkai kartais gali būti labai šališki?

PIRMOSIOS “KREGŽDĖS” IŠ OK. LIETUVOS...

Visi girdėjome, skaitėme apie amerikiečių kurjoza, dabar paplitusi visame pasaulyje, — **apsikeitimą studentais.** Tas vyksta jau daug metų, daug studentų-moksleivių atvažiavo ir išvažiavo iš Amerikos. Kas mums įdomu, kad pirmosios “kregždės”, pirmieji moksleiviai iš ok. Lietuvos, pagal studentų apsikeitimo programą, pasiekė Ameriką.

“The Aegis” Harfordo, MD, laikraštis plačiai aprašo apie mūsų lietuviukus, visą mėnesį gyvenusius Harforde ir lankiusius John Carroll gimnaziją. Visas ilgas straipsnis su nuotraukomis, daugiau vietos skiria Tomui Vaitiekūnui, garbanotais plaukais, blondinui, puikiam krepšininkui, maloniam jaunuoliui.

Iš ok. Lietuvos studentų grupė nemaža, net 15-ka jų. Andrius Karmanovas, Akvilė Liberytė, Arturas Satkovskis, Andrius Zuzevičius, Dovilė Bieliauskaitė, Dagnė Kryževičiūtė, Justina Kunkulytė, Ieva Barakauskaitė, Petras Vilūnas, Tomas Vaitiekūnas, Dovilė Budrytė, Andrius Jurkūnas, Rūta Zidelytė, Linas Sasnauskas ir Jurgita Grigoravičiūtė.

Jiems kelionės išlaidas apmokėjo sovietinė (ok. Lietuvos) valdžia.

Labai malonu skaityt svetimtaučių laikraštį apie taip gerai, taip pozityviai aprašytus lietuviukus. Esą jie: gabūs, malonūs, mandagūs, greitai prisitaikę prie amerikoniško gyvenimo stiliaus (ypač McDonald, picos ir džinsų...) Viešintieji Harforde, lietuviai sudarė savo krepšinio komandą ir... laimėjo prieš stiprią John Carroll gimnaziją.

Straipsnyje rašoma, kad krepšinis yra lietuvių tautinis sportas, kad Seoulo olimpijadoje aukso medalį sovietams laimėjo **lietuviai.**

Galimas dalykas. Bet abejonei kilus mes pasitariame su pasienio policija, kuri iki šiol tikrino spaudą ir šioje srityje turi daug patyrimo. Mes taip pat pasitikrinam ir su Glavlit (Sovietų cenzūros departamentu)

Kaip pavyzdį galiu duoti Mikhail Pushnitsky, MN prenumeratorių, grįžusį iš Austrijos. Iš jo gavome laišką, kuriame skundėsi, kad muitinėje iš jo atėmė kelias knygas, jų tarpe: **“Stolypino nužudimas. Paliudijimai ir dokumentacija”**, (išleista Telex); Boris Zaitsevo **“Rinktiniai raštai”** (Put Žizny leidykla); gabaus rusų rašytojo Olego Volkovo **“Pasinėrimas į tamsą. Iš patyrimų gyvenime”** (Athenaeum leidykla), ši paskutinioji knyga bus netrukus išleista Sovietų Rusijoje.

Šios knygos, užskaitytos “nepavojingomis” ne anti-sovietinėmis, bus gražintos savininkui.

Išvada iš viso pokalbio: nėra griežtai nustatyta, nėra jokio kriterijaus, nėra sąrašų, ir taip atsirėmus į sovietų “įstatymus”, jų muitinės “ekspertus” aišku, kad viskas priklauso nuo muitininkų ūpo...

RAŠYTOJŲ SAJUNGOS NUTARIMAS UŽ LIETUVOS “VALSTYBINGUMĄ”

Lietuvos Rašytojų Sąjungos sausio 9 d. Vilniuje įvykusiame atvirame partiniame susirinkime buvo nutarta “pasmerkti aneksionistines, elementarias tarptautinės teisės normas pažeidžiančias TSRS-Vokietijos 1939-1940 metų sutartis bei slaptus jų protokolus, fašizmo ir stalinizmo idėjinį bei užsienio politikos suartėjimą”. Taip pat nutarta “atsisakyti pseudomokslinių teiginių apie vienu metu subrendusias revoliucines situacijas Pabaltijo valstybėse 1940-ųjų metų vasarą, apie tarybų valdžios atkūrimą Lietuvoje”, o “prievartinį aneksionistinį Lietuvos įjungimą į TSRS sudėtį laikyti grobikiškos stalinizmo užsienio politikos aktu”.

Nutarimas reikalauja, kad būsimoje LTSR Konstitucijoje būtų “iteisintas 1940 metais jėga panaikintas Lietuvos politinis ir ekonominis suverenitetas bei jos egzistavimo lygiateisių respublikų sąjungoje sąlygos”. Reikalaujama, kad iš Lietuvos KP būtų išvalyti “tiesioginiai stalinistinių represijų vykdytojai”, o rašytojams ir istorikams būtų leista laisvai naudotis “išslaptinta” istorine medžiaga. Būtina paspartinti naują veikalų apie 1918-1941 m. laikotarpį rašymą ir leidimą.

Pasak nutarimo, “švenčiausius tautos valstybingumo ir nepriklausomybės tikslus atspindėjo tik Lietuvos Respublika”. Tautininkų režimas turėjo “diktatūros bruožų”, bet “jo laikymas fašistiniu nepamatuotas”. Nepriklausomos Lietuvos ūkinė situacija “nelaikytina atsilikimu... nepaprastai suklestėjo kultūra”. “Raudonosios armijos įvedimas į Lietuvą 1940 m. birželio mėnesį — neteisėtas,” o komunistai tapo Lietuvos beatodairiškos sovietizacijos įrankiais”.

(ELTA)

NAUJA KNYGA APIE KOMUNISTŲ IR NACIŲ KANKINIUS

Ruošiama spaudai nauja knyga apie ateitininkus komunistų ir nacių kankinius. Ją ruošia Leonardas Kerulis, Pilypas Narutis ir Juozas Prunskis. Laukiama žinių apie tuos kankinius ir jų nuotraukų. Medžiagą apie komunistų kankinius siūsti L. Keruliui, 5828 S. Campbell, Chicago, IL 60629, o apie nacių kankinius — P. Naručiu, 4120 W. 93rd Pl., Oak Lawn, IL 60453.

Džiugu, kad lietuviai (tautininkai ir ateitininkai) susidomėjo raudonų ir rudų okupantų aukomis. Tik įdomu, kas bus su tais lietuviais kankiniais, kurie nepriklausė nei vienai nei kitai organizacijai?

NUOTYKINGAS ISTORIKO GYVENIMAS

Vienas judriausių ir kūrybingiausių žmonių Čikagoje yra teisininkas, istorikas, laikraštininkas, pedagogas, bibliografas Jonas Dainauskas. Gimęs 1904 m. jis jau turi žymų amžiaus krūvį, bet pro tą stabdį jo energija gyvai ir prasiveržia. Jis švyti savo straipsniais lietuvių ir kitataučių leidiniuose ir pasilieka darbštus mokyklose ir visuomenėje, ypač skautuose. Kilme — kauniškis.

Mokėsi ten Saulės gimnazijoje, studijavo iš pradžių architektūrą technikos fakultete, paskiau perėjo į teisių fakultetą, kurį baigė 1933 m. Turėjo progos 1957-1961 m. gilintis į teisės istorijos studijas Paryžiuje.

Dar tebestudijuodamas buvo pakviestas dirbti Vilniaus reikalų ministerijoje, Aukštesniojoje policijos mokykloje dėstė teisę, 1941-1944 m. advokatavo Kaune ir mokytojavo Suaugusių gimnazijoj.

Antrojo pasaulinio karo paskutiniais metais pateko į Sovietų nelaisvę ir net 9 mėnesius išbuvo jų belaisvių stovykloje. Nuo 1961 m. gyvena JAV-se. Skautas nuo 1919 m. ir vis pasilieka veiklus skautybėje. Buvo vienas iš Vyt. D. universiteto studentų skautų draugovės steigėjų, vienas Skautų Akademikų filisterių sąjungos organizatorių. Dalyvavo Klaipėdos krašto atvadavime, buvo veiklus šaulių sąjungoje. Savo straipsniais ne tik gausiai dalyvavo periodinėje spaudoje, bet ir ruošė paskaitų ciklus per Lietuvos radiją.

J. Dainauskas kalba Vydūno Fondo 25-metų minėjime, 1978.IV.16.

J. Dainauskas speaking at the 25th Anniversary commemoration of the Vydunas Fund, April 16, 1978.

Photo by —Jonas Tamulaitis

J. Dainauskas pagerbtas 80-jo gimtadienio proga, 1984 m.

J. Dainauskas at his 80th birthday celebration, 1984.

Dėsto Lietuvos istoriją Pedagoginiame li-tuanistikos institute. Redagavo Lietuvos istorijos žurnalą "Tautos praeitis". Paryžiuje studijavęs bibliografiją, yra gražiai pasidarbavęs lietuvių bibliografijos srityje. Parengė perspausdinimui "Aušra", sudarė slapyvardžių žodyną, ruošė Lietuvos istoriografijos sąsiuvinis, parengė spaudai Lietuvos pagrindžio leidžiamas "Aušros" 7 knygas. Mokėdamas kitas kalbas, jis dalyvauja ir kitataučių spaudoje, pvz. lenkų žurnale "Kultūra". Buvo malonu su tuo brangiu lietuviu susitikus nuoširdžiau išsikalbėti.

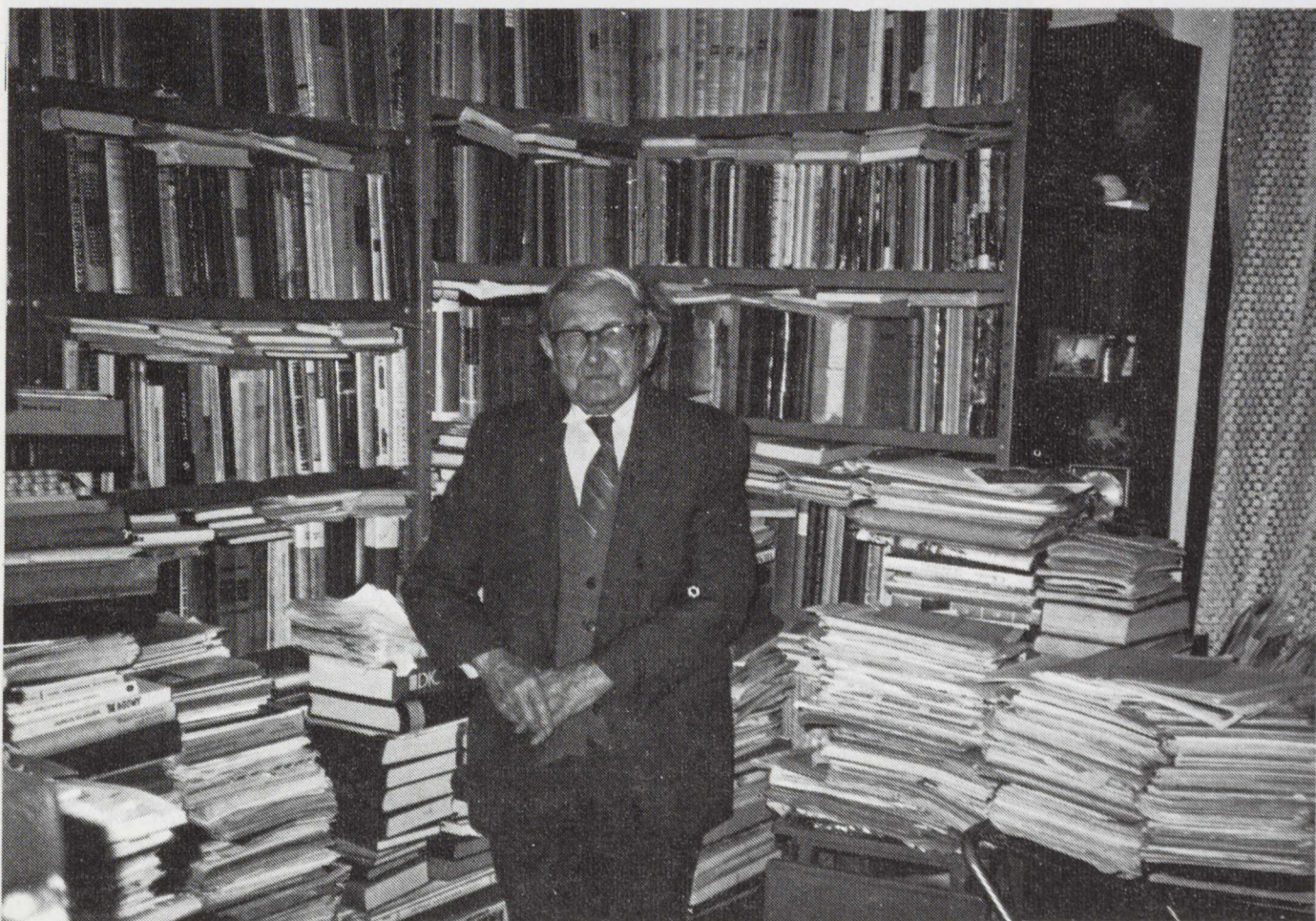
Kodėl jūs tiek savo energijos ir laiko pašventėte savo gyvenime Lietuvos reikalams?

Mane formavo šeimos tradicijos, nuo pat 1863 m. sukilimo. Mano senelis iš tėvo pusės 1863 m. gruodžio 30 d. buvo pakartas ant medžio šakos, kai jį sugavo su būriu sukilėlių. Jis tada vadinosi Dainavičius, bet mano tėvas ir aš vartojome sulietuvintą pavardę, kaip ir mano senelė, kuri 18-ą metų slapstėsi nuo kazokų su šia pakeista pavarde.

Mano seneliai iš motinos pusės buvo kazokų išplakti.

Mokantis Saulės gimnazijoje, mūsų lietuviškumą formavo Pr. Dovydaitis, Ant. Vireliūnas ir eilė kitų lietuvių idealistų, entuziastų mūsų mokytojų. Gimnazijoje būdami leidome laikraštėlius, kuriuose atsispindėjo nuoširdžios lietuviškos nuotaikos. Turiu ir kitų sentimentų. Neseniai sesuo surado mano pirmosios komunjijos fotografiją. Daug padarė Klaipėdos sukilimas, kuriame dalyvavau du mėnesius.

Daug padarė kalbų mokėjimas. Iš mažens mokėjau keturias kalbas: lietuvių, lenkų, rusų ir žydų. Iš žydų kalbos perėjau į vokiečių kalbą. Nuo pat mažens turėjau didelį norą mokytis,

J. Dainauskas savo bute, Čikaga, 1987 m.

J. Dainauskas at home in Chicago, 1987.

panaudojant kiekvieną tam progą. Ir šiandieną — nenustojau mokytis. Pagrindinis dėsniš žmogaus gyvenime, kuri visiems kalu į galvą, kad niekada nereikia nustoti mokytis.

Jūs esate ypač susiinteresavęs Lietuvos istorijos klausimais. Kaip į tą išitraukėte?

Pirmoj eilėj domiuosi Lietuvos teisės istorija. Tai irgi rišasi su šeimos tradicijomis ir su dėstytojais, kurie šiuo klausimu sudomino. Tai buvo: A. Janulaitis, Jonynas ir eilė kitų profesorių. Nuo pat mažens jaučiau gyvą potraukį į knygų rijimą, kaip galėdamas iš tėvo griebdavau pinigus pirkti knygoms. Kaune palikau biblioteką daugiau kaip 5000 tomų.

Jūs buvote Sovietų belaisvių lageryje. Ka ten išgyvenote?

Jokie vadovėliai, jokios knygos nepapasakos, ką mes ten išgyvenom. Mačiau, kas sovietiškam žmogui yra žmogus. Prie mano akių rusų karininkas nušovė vieną vokiečių belaisvi, nors tas rusas buvo sakęsis, kad yra buvęs mokytojas. Vokiečių buvau kalintas Kaune 6 ar 5 mėnesiu, tris su viršum mėnesių — vienuteje. 1941 m. birželio mėn. man teko organizuoti naują Lietuvos saugumo policiją. SS generolas Franz Stahleker pradėjo duoti nurodymus, kaip lietuviai turėtų prisidėti prie žydų klausimo "sprendimo". Ne tik pats nesutikau, bet ir savo žmonių nedaviau ton tarnybon. Už tai mane naciai buvo suėmę. Lenkijoje irgi buvau suimtas net du kartu. Pirmą kartą — lenkų partizanų. Lenkų kalėjime mus

1974 m. Dainavoje

J. Dainauskas in Scout uniform at Camp Dainava, 1974.

J. Dainauskas ASS metinėje šentėje, Čikagoje, 1984 m. spalio mėn.

J. Dainauskas at the annual Academic Scout Association celebration, Chicago, October, 1984.

Photo by —Jonas Tamulaitis

Po paskaitos Los Angeles Skautams Akademikams, prelegentą sveikina Rimas Mulokas (kairėje) ir Vytautas Šliūpas (viduryje), 1987 m. sausio mėn.

Rimas Mulokas (at left) and Vytautas Šliūpas (center) congratulating J. Dainauskas after his lecture in Los Angeles, Jan. 1987.

Photo by —Valerija Baltušienė

laikė vieno vienuolyno rūsyje. Gavome paragauti išmestas bulvių lupynas. Buvom ir mušti. Suimant buvom pastatyti prie sienos. Išgelbėjo lietuviška maldaknygė. Kai kuprinėje rado lietuvišką maldaknygę, itikėjo, kad nesu naciais. Gyvenimas sudėtingas ir įdomesnis, negu koks romanas.

Beje, turiu dar pridurti, kad į istorines studijas padėjo ištraukti J. Navakienė, kuri vis spaudė rinkti istorinę medžiagą. Tą reikalą studijuodamas ilgas valandas išsėdėjau Poznanės univer-

siteto ir Poznanės mokslo mylėtojų draugijos bibliotekose. Buvau nuvykęs į Krokuvą ir savo akimis mačiau Krevos akto originalą. Prancūzijoje studijuodamas turėjau jau prancūzų žurnalistų kortelę, formaliai akredituotas kaip "Draugo" korespondentas. Prieš išvykdamas į Ameriką, jau buvau priimtas į Prancūzijos katalikų žurnalistų sąjungą.

Jūs ir Čikagoje buvote sudaręs didelę biblioteką...

Tai jau mano ketvirta biblioteka, į kurią sutelkiau 18,000 knygų. Viskas atiduodama Litanistinių tyrinėjimų studijų centrui.

Jūs esate nuoširdžiai isijungę i skautybę...

Skautai tai buvo ir yra vienintelė partija. Skautybė atitiko mano galvosenai — stengtis tobulėti. Įsteigus akademikų draugovę, kurios vienu steigėjų man teko būti, buvo priimtas mano pasiūlytas obalsis: “Ad meliorem” — būki geresniu, tobulesniu. 1938 metų tautinėje stovykoje buvau štabo narys ir dabar tik vienas iš tų štabo narių likau gyvas. Pirmosios tautinės stovyklos vadovui buvau parengęs Kauno miesto planą.

Kam jūs priskiriate tą laimėjimą, kad susilaukėte vyresnio amžiaus ir vis dar esate pajėgus?

Nebijojau jokio darbo dirbti. Negeriu, nerūkau. Padeda išsilaikyti sūnus-gydytojas, patologijos profesorius, tyrinėjimų direktorius Rush medicinos mokykloje. Ypatingos dietos nesu pasirinkęs, bet žolininkyste nuo pat mažens domėjausi.

Kokius turite ateities planus?

Spaustuvėje renkama mano knyga: “Lietuvos bei lietuvių krikštas ir 1387-ji metai”. Šiuo momentu sėdžiu prie to paties veikalo lenkiško teksto. Randu daugelį Lietuvos-Lenkijos dokumentų fiktyvių. Noriu dabar lenkų profesorius įtraukti, kad jie tikrinami prieitu to paties išitikinimo. Tie dokumentai yra Lenkijoje ir jų patikėtumas yra svarbus. Mano tisklas — Lietuvos istorinių dokumentų autentiškumo nustatymas. Kokia gali būti istorija, jeigu ji remtūsi netikrais dokumentais. Susirašinėju su kai kuriais lenkų profesoriais, pvz. Ochmanskiu.

Buvo žinių, kad paruošite Lietuvos istoriją?

Aš rašau, bet nesutinku, kad kas mane varžytų. Turiu jau dalį savo parengto Lietuvos istorijos teksto. Aš noriu vaikščioti savais keliais, nenoriu, kad mane kas varžytų. Rengiu Lietuvos istoriją gal jau kokius 10 metų. Išmesdamas tariamus faktus, kurie remiasi netikrais dokumentais. Man norisi daryti Lietuvos-Lenkijos seniausių santykių dokumentacijos patikrinimus. Esu peržiūrėjęs mūsų istorikų Jakšto, Sužiedėlio, Misiūno Lietuvos istorijos paruoštą medžiagą ir perdaviau Lietuvių Fondo vadovybei, kuri rūpinasi Lietuvos istorijos išleidimu.

Tai tik dalelė medžiagos apie mūsų kūrybingą J. Dainauską. Pilniau aprašyti reikėtų ištisus knygos.

Juoz. Pr.

* * * * *

Igno Šeinius Vyskupas ir velnias. Paskutinis autoriaus novelių rinkinys. Išleido “Lietuvių Dienų” leidykla 1959 m. 227 psl. Kaina 3 dol. plus 1 dol. pašto išlaidoms.

Knyga gaunama “L. D.” redakcijoje, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029.

AKADEMIKŲ SKAUTŲ SPAUDA APIE JONĄ DAINAUSKĄ

Korp! Vytis filisteris ir Garbės narys, vyr. skautininkas, teisininkas, teisės istorikas, bibliotekininkas, bibliografas, publicistas.

Skautauti pradėjo Kaune 1919 m. kovo mėn. 1922 m. kovo mėn., su savo vadovaujama “Bebrų” skiltimi perėjo į pirmąją vandens skautų draugovę (jūrų skautų užuomazga). 1923 m. vasarą Kaune (Žaliakalnyje) buvo suorganizavęs vyresniųjų, mokslą nutraukusių, skautų vienetą. 1925 m. vasarą, drauge su kitais keturiais studentais skautais, plokščiadugne valtimi, nuplaukė Nemunu ir Minijos kanalu Kaunas — Klaipėda ir atgal.

1924 m. rudenį, drauge su kitais 15 studentų Lietuvos universitete suorganizavo Studentų Skautų draugovę, ASS pradininkę (parengė projektą tos draugovės ženklelio, kuris iki dabar yra Korp! Vytis ženklelis ir pasiūlė SSD obalsį “Ad meliorem”, — dabartinį ASS obalsį). Iš tų 16 SSD steigėjų vienintelis, iki dabar dalyvauja ASS veikloje. Suorganizavo Korp! Vytis filisterių sąjungą 1939 m. kovo mėn. įregistruodamas ją Kauno Apskr. Virš. įstaigoje ir buvo josios pirmasis pirmininkas. 1937-40 m. buvo LSS Brolijos šabo narys, o 1938 m. ir II-sios Tautinės LSS stovyklos Brolijos štabo narys.

1961.II.26 d. atvyko į JAV ir tų pat metų kovo mėn. 19 d. Čikagoje buvo pakviestas į LSS Brolijos Vadiją, kurios nariu išbuvo 3 kadencijas. Persitvarkius ASS į LSS atskirą šaką, išitraukė į ASS vadovybės darbą, per 3 kadencijas, nuo 1963 m. iki 1972 m. pabaigos ėjo ASS Garbės Gynėjo pareigas. Po to, iki dabar yra FSS CV pirmininkas. Nuo 1964 m. Vydūno Jaunimo Fondo Direktorių Tarybos narys. Akademinės Skautijos Leidyklos narys-redaktorius.

Idomesnės ištraukos iš J. Dainausko gyvenimo:

1927-40 m. dirbo Vidaus Reikalų Ministerijoje. 1934-35 m. buvo Neumann—Sass bylos (irodymų) “reikalų vedėjas”.

1944.VIII.1 d. su šeima pasitraukė į Vokietiją, kur 1944.VIII.18 d. prie Elbingio, buvo prievarta paimtas į vokiečių kariuomenę. Po kautynių Poznanės mieste, apsupime, 1945 m. vasario mėn. pateko į lenkų, o paskui į sovietų nelaisvę. Išbuvo 9 mėnesius sovietų stovykloje Poznanėje, 1945 m. gruodžio pradžioje pabėgęs iš stovyklos, iki 1957 m. sausio 24 d. gyveno Lenkijoje. Tenai Chodziez, Miedzychod, Wagrowiec, Orborniki ir Poznanės vaivadijų žemės ūkio žinybose dirbo žemės ūkio administravimo ir žemėtvarkos srityje. 1954-55 m. vadovavo Poznanės

vaivadijos 6 apskričių nualintų žemių tyrinėjimo komisijai. 1947-50 m. Chodziez Žemės Ūkio Licejuje dėstė anglų bei rusų kalbas ir žemės reformų istoriją.

J. D. yra Jotvingių bibliografijos tarptautinės komisijos narys. Dirba bibliotekininku (reference librarian) “Library of International Relations” Čikagoje, panaudodamas spaudą, literatūrą **35 kalbomis**.

1923 m. dalyvavo Klaipėdos krašto atvadavime (kpt. Bajoro grupėje).

Lietuvos Šaudymo Sporto Sąjungos Centro Valdybos ilgametis narys, šaudymo sporto instruktorius. 1936 m. Olimpiadoje, Berlyne, šaudymo sporto varžybose, dalyvavo kaip L.Š.S.S. stebėtojas. 1937 m. kaip teisėjas, vertėjas ir korespondentas su Lietuvos šaudymo sporto ekipa dalyvavo Pasaulinėse šaudymo rungtynėse Helsinkyje.

Spaudoje bendradarbiauja nuo gimnazijos suolo (1919-22 m. Kauno I gimnazijos moksleivių 2 laikraščeliuose). Lietuvoje rašė: Skautų Aide, Trimite, Policijoje, Kriminalistikos Žinyne, Karyje, Lietuvos Aide ir kt. Išvertė M. Rodzevičiūtės “Baisiusis Senelis”. 1957 m. persikėlęs iš Lenkijos į Vakarų, iševijęs spaudoje, iki dabar, yra paskelbęs virš pusantro tūkstančio straipsnių, ypač kultūros ir Lietuvos istorijos klausimais.

KNYGOS gaunamos “Lietuvių Dienų” žurnalo redakcijoje

Vytės Nemunėlio “Meškiukas Rudnosiukas”, muzikalinis vaidinimas vaikams. 44 psl. Muzika Giedrės Gudauskienės. V. Stančikaitės iliustracijos. Išleido G. Gudauskienė, Los Angeles, CA. Leidinys labai pravartus mokykloms, jaunimo organizacijoms. Kaina 8 dol.

Alės Rūtos “Margu rašto keliu”. Apysaka biografiais atspindžiais. “Darbininko” premiją laimėjusi knyga. Idomiai aprašomas poeto Bernardo Brazdžionio gyvenimas nuo pat gimimo dienos. Tai su autorės vaizduote ir tikrove supinti poeto gyvenimo įvykiai. Daug citatų iš B. B. poezijos. 281 psl. Spausdino tėvų Pranciškonų spaustuvė, Brooklyne. Viršelio ir aplanko piešinys ir tituliniai užrašai Edmundo Arbo. Kaina 10 dol.

Petras Klimas DIENORAŠTIS, 1915-1919. Redaktorius — Ž. Mikšys, aplankas — V. O. Virkau. 456 psl. Kaina 20 dol. Išleido 1988 m. Algimanto Mackaus Knygų Leidimo Fondas.

Maironis. Nuo Birutės kalno. Poema.

Iliustravo ir viršelį piešė dail. Ada Korsakaitė—Sutkuvienė. Išleido mecenatai. 64 psl. Kaina 5 dol. Sukrauta ir platina: “Darbininkas”, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207.

Tai pirmą kartą lietuvių kalba atspausdintas mūsų didžiojo dainiaus Maironio praėjusiame šimtme tyje lenkiškai parašytas kūrinys, kurį į lietuvių kalbą išvertė poetas Faustas Kirša. Redagavo, įžangos žodį parašė ir spaudai paruošė Bernardas Brazdžionis.

DABAR ARBA NIEKAD

PRISIKĖLIMAS

Kodėl akyse taip šviesu,
Kodėl esam stiprūs ir drasūs?
Sklando virš mūsų visų
Gerosios protėvių dvasios.

Gimtinės dainų gaiva!
Laimingi — mes kilnūs ir švelnūs.
Atsitiesi, Lietuva!
Trispalve žolele po Viešpaties delnu.

Marytė Kontrimaitė

Diena atrištom akim.
Diena iš kape pakilus.
Viešpatie, leisk jai atkimt.
Tebūna jos žodžiai kilnūs.

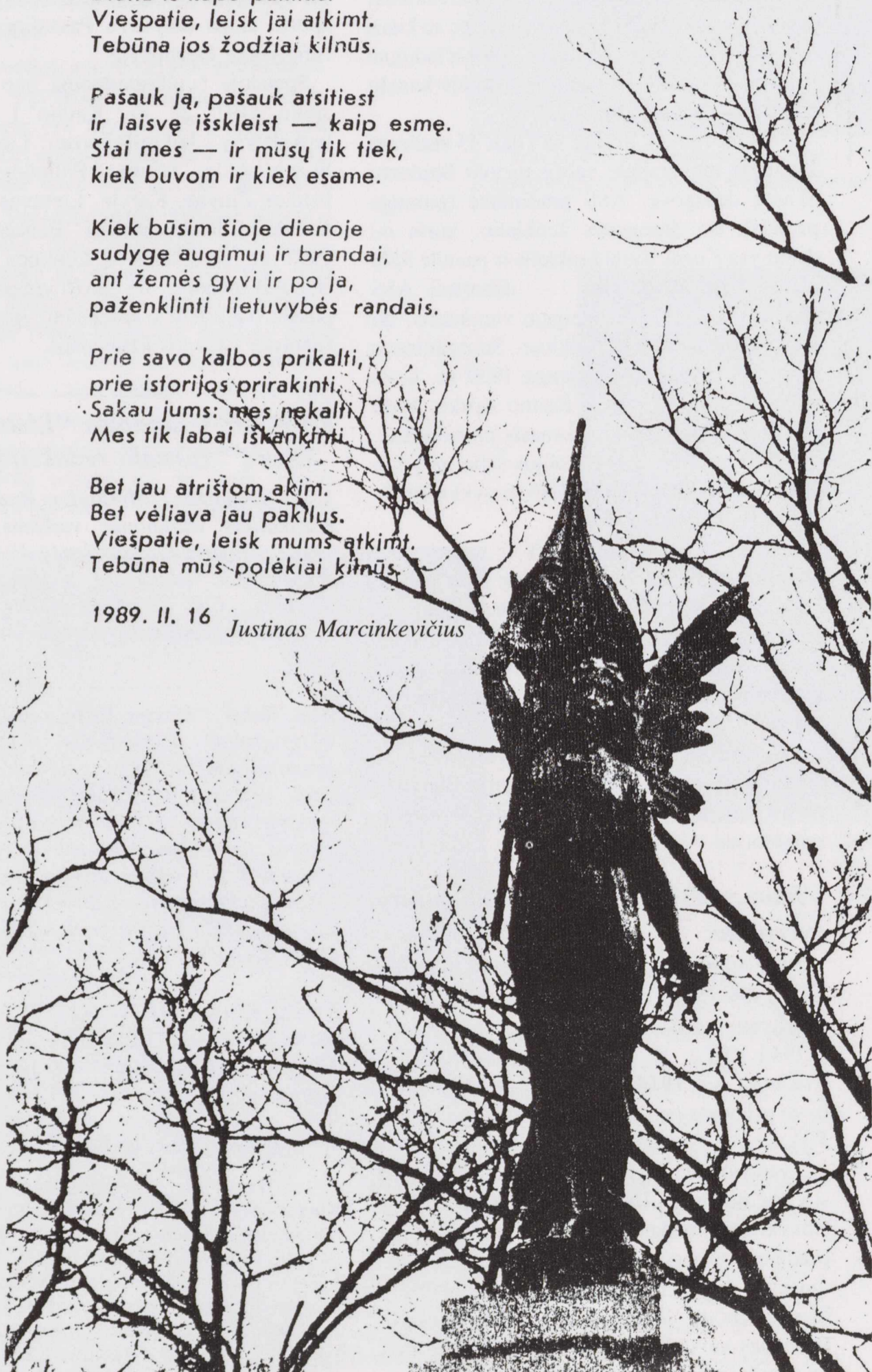
Pašauk ją, pašauk atsitiest
ir laisvę išskleist — kaip esmę.
Štai mes — ir mūsų tik tiek,
kiek buvom ir kiek esame.

Kiek būsim šioje dienoje
sudygę augimui ir brandai,
ant žemės gyvi ir po ja,
paženklinti lietuviybės randais.

Prie savo kalbos prikalti,
prie istorijos prirakinti.
Sakau jums: mes nekalti
Mes tik labai iškančinti.

Bet jau atrištom akim.
Bet vėliava jau pakilus.
Viešpatie, leisk mums atkimt.
Tebūna mūs polėkiai kilnūs.

1989. II. 16 *Justinas Marcinkevičius*

JONAS STRIELKŪNAS

Gimtasis žodis

Jis — lyg vėliava amžių
tamsybėj,
Priešui artinantis paslėpta.
Jis — lyg klykianti vaiko
gyvybė,
Kai atsiveria jam visata.

Jis — lyg pasakų senis
sukembęs,
Mums nešas pranašingas žinias.
Jis — lyg varpas, vaikystėj
susukambęs
Per Velykas arba Sekmines.

Jis — lyg motinos duona,
pakvipus
Klevo lapais arba ajerais.
Jis — lyg šniokščiantys
medžiai aplipus
Tų kelių, kur žmogum tu dareis.

Jis — lyg mūšis, tik vakar
praūžęs
Virš išgelbėtos tavo šalies.
Jis — lyg tas paskutinis
drabužis,
Su kuriuo tu į karstą gulies.

LAISVĖS LAŠAS

Nors lašą, vieną laisvės lašą
Atsiusk man, Dieve, iš dangaus.
Kalėjime mano kraujas laša —
Aš nieko neturiu daugiau!

Nors lašą, vieną laisvės lašą,
Kad juo pagirdyčiau visus,
Kurie jau laisvės nebeprašo,
Kuriems tas prašymas — baisus.

Nors lašą, vieną laisvės lašą
Atsiuski iš dangaus visiems,
Kurie į kalną kryžių neša,
Kurių kančios nieks neišsems...

Nors vieną, vieną laisvės lašą
Atsiuski žemėn iš dangaus...
Ir lašas akmenį pratašo!
Aš nieko neprašau daugiau.

Tomas A. Rudokas
1988.06.30.

Kaune, Vienybės aikštėje, ant pještalo vėl atsistojo Laisvės statulė

DABAR ARBA NIEKAD

Mums laikas įsakomai klausimą kelia:
Dabar arba niekad! Sutvieskia mintis
Ir plazda virš mūsų galvų kaip erelis,
Ir skambiai atsiveria toliams širdis.

Sužiūra senoliai iš amžių gilybės:
Dabar arba niekad! Vilties užburti,
Sugaudžia miškai ir laukai, ir beribės,
Ir dairo užgesę baugioj netekty.

Ir Nemunas tiesias, nublokšdamas skundą:
Dabar arba niekad! Žydra vilnimi
Bandydama krantą, ir Baltija dunda,
Ir saulė pro debesį moja švelni.

Suvirpa nubudus valia, įkvėpimas:
Dabar arba niekad! O žvilgsnyj — ugnis.
Ne metas svajoti, prie lango parimus.
Tik auką pažinęs erdves išmanys.

Ko vertas gyvenimas, laisvės neturint?
Dabar arba niekad! Mūs ginklas — tiesa.
Liepsnotom krūtinėm sustokim į būrį.
Kova — žygio takas, o meilė — šviesa.

Ir seną ir silpną palaimins jaunystė,
Ir vėtroj vien protas, vien siekis patars.
Ant vėliavų, šlamančių drąsą ir ryžtą,
Težėri: Dabar arba niekad!
Dabar!

*Gintautas Iešmantas
Uchta, 1988.XI*

Netrokštu nemirtingumo,
Užmirškite mane visi.
Tik tu, lietuviškas žodi,
Kartok, — amžinai esi.

Tik tu būk kaip laisvės varpas
Virš sutemų, virš nakties.
Virš kruvinų upių, virš pievų,
Virš vergiškos mūsų lemties.

Tik tu kaip žolė būk gyvas —
Nesutrypiamas ir šviesus.
Priglauski pirmąją dieną —
Ir paskutiniąją — mus.

Janina Degutytė

1.800.000

Taip — pirmą kartą tokį tikslų tikslą
Širdis mana — pakrypusi — bet šauniai tiksi.

Ištrūko gelmėje tūnojęs tvirtas balsas,
Krūtinėje lengviau — ne dūsulingą alsą

Patyriau kaip žmogus staiga atgavęs amą,
Kartu su milijonais dviem dainuojų naują gamą.

Tikiu, kad mano ir visų balsai — šisys ne
tyruos,
Jie veria Kremliaus sienas — per pasaulį irias.

Alfredas Guščius

KENČIANČIAI TĖVYNEI

Našlaitės kelias tai dalia tavoji,
Ugnis ir kraujas vedėsi tave...
Tačiau, širdie suvargus, kenčiančioji,
Tu ženkle laukei su viltim guvia...

Matei: kruša tau derliaus grūdą skelia,
O skydas — ašarų ir aimanų.
Bet Tu jautei: pakeist Tvėrėjas gali
Tas ašaras ir duona ir vynu!

Ir nors kely neliktų Tau, kuo guosies,
Ir skausmą vien gyva širdis teras,
Priimk kaip ženklus Viešpaties šventuosius
Tu savo kojų nebylias žaizdas...

Ir kai kančia kasdieną Tau didėjo
Ir kelio kartis buvo skirtas Tau,
Tu kėlei savo mintį į Tvėrėją,
Kad Meilė nugalėtų pagaliau!

*Jurgis Baltrušaitis
(Vertė A. Tyruolis)*

UŽ KIEK

Už kiek jau pardavei arba parduosi Lietuvą?
Už aukso trupinį, skardinį ordiną ar pilną
šaukštą?

Jau greit prieisim, broli mielas, paskutinį lieptą
Per žilą nukankintą, Nemuną... Jo aukštą,

Jo tyrą dangų elektrinių dūmuos numarinom,
Žygiuodami darniom eilėm į išrinktųjų šalį.
Kas parašyta kryžkelėse protėvių kraujuotom

runom —
Skaityti jau nei trokštame, nei galima...

Tai raudonoji dykuma, tuščių iliuzijų
nejuodžemis.

Visi mes — nežinojimo nykaus vergai ir
vergės...

Tai ne ženklai kokybės, o abejingumo žymės,
Užsidega laivai —

nuvirsta traukiniai —

lėktuvai dūžta —

Ir senos motinos atstumtos prieglaudose
verkia...

Net ant negimusių dar kūdikių galvų ir sielų
Štai krinta ne tikėjimo mana, o pesticidų
nuodas.

Išplaukdamas butin ant plastmasinių laiko
sielių,

Greičiau suvok, vaikeli, kad karalius nuogas...

Ir paukščiai, žvėrys, gyvuliai namus palieka,
Jie mūsų traiškanotų goduliu akių jau gėdijas..
Už kiek ir kam tu pardavei tėvynę Lietuvą? —
Tai paskutinė replika susinaikinimo tragedijos.

Onė Baliukonytė

Atgimimas! Tokiuo žodžiu pavadino savo
leidžiamą laikraštį sąjūdis (iš karto leides
“Sąjūdžio žinias”). Atgimimas vyksta visame
gyvenime ne tik visuomeninis, politinis,
moralinis, bet ir kūrybinis — literatūros,
dailės, poezijos — atgimimas.

Pradžioje dar laikėsis savo senųjų “pozicijų”
senojo raugo kritikai padėjo savo senas
plunksnas į šalį ir paėmė į rankas naujo braižo
ir naujos minties plunksnakočius. susirinke
diskusijų žurnalistai, kurie buvo aktyviausi par-
tijos klapčiukai, nutarė eiti “su gyvenimu”,
teisindamiesi tuo, kad “negi žurnalistai mes
savo darbą ir eis bulvių skusti”. Bulves tegu
skuta susibankrutavusių kolchozų viršininkai ir
vadovai, o žurnalistai — nemes savo darbo, bet
“eis su gyvenimu”. Ir eina. Nuoširdžiai ar ne,
tai kitas klausimas.

Nuoširdžiausi, atrodo, yra poetai. Ne pro-
fesionalai, o širdies poetai. Vieni jų atvėrė savo
uždarus stalčius ir ima iš ten konjunktūros laikų
draustą, niekintą, baustą kūrybą — laikraščiu
bei žurnalų puslapiu užtvindyti Sibiro tremty-
je sukurtais eilėraščiais, daugiausia nežinomų
autorių, skausmo ir netiesos pagimdytų poetų,
kurie išreiškė savo ir šimtų, gal net tūkstančių,
nubaustų, įkalintų ir ištremtųjų. Kai kurie
vadinami net “savais Goetėmis”. Rengiami
atskirų asmenų leidiniai, ruošiamos antologijos.

Atskleisti K. Inčiūros, A. Miškinio ir kt.
tremtyje sukurti, bet iki šiolei slėpti kūriniai.
Ima rodytis Lietuvoje gyvenę, bet negalėję
“atverti širdies” pripažinti poetai. Skelbiamos
“išpažintys”, prisipažinimai kaltais. Skaitytoja
jaudina jų temų aktualumas ir jasumų tikrumas.
Apdainuojami aktualiausi įvykiai (kaip parašų
ir žmonių nuomonių rinkimas — žiūr. eil.
“1.800.000”).

Šiuose LD puslapiuose skaitytojui pateikiame
keletą ryškesnių balsų, kurie skamba
nemeluotai, jautriai ir džiugina net ir toli už
Lietuvos sienų gyvenantį tautietį. Tai kūrybinis
lietuvių atgimimas!

Šaltiniai:

Laisvės statulos nuotrauka ir J. Marcinkevičiaus eilėraštis paimta iš š. m. “Kultūros barų” nr. 3; J. Strielkūno eilėraštis “Gimtasis žodis” iš pernykščių metų “Kultūros barų”; G. Iešmanto eilėraštis “Dabar arba niekad” iš pernai metų “Gimtojo krašto”, kai autorius tebebuvo tremtyje (dabar jis jau grįžęs į Lietuvą); kiti eilėraščiai iš “Literatūros ir meno” ir “Sąjūdžio žinių”. J. Baltrušaičio eilėraščio vertimas iš “Draugo”.

V. Jasukaitytė

Author V. Jasukaitytė

Vidmantė Jasukaitytė — pernai liepos mėn. 10 d. atšventusi "0" metų sukaktį, dar jauna, palyginus, rašytoja beletristė ir poetė, išleidusi jau 4 poezijos rinkinius ir du beletristikos: 1981 m. — trijų apysakų rinkinį "Stebuklinga patvorių žolė" (šiomet išleista nauja laida, papildyta dviem naujais dalykais ir nauju vardu — "Balandė, kuri lauks"); 1987 m. išėjo romanas (I dalis) "Po mūsų nebebus mūsų". Knygos aptarime sakoma: "Romane vaizduojamas pokarinis Lietuvos kaimas, Juknų, Balčiūnų šeimų likimai. Tačiau pagrindinis jo veikėjas — žmogaus namai, kurių pamatus kėsinasi išklabinanti pasaulinės vėtros ir piktieji gaivalai, o namai stovi ir stovės, kol tebegyvens juose prisirišimas prie gimtinės žemės, prie žmonių ir darbų, kol tebeturi vertę meilę, gailėstingumą ir pasiaukojimą, kol stiprus žmonių giminės bendrumo jausmas. Problemos kryžiuojasi dvasios erdvėje, o susipynęs tragizmas ir komizmas sudaro margaspalvį gyvenimo paveikslą".

Tai iš tiesų dviejų šeimų kronika, šeimų, išblaškytų ne tik po Lietuvą, bet ir Sibirą bei Ameriką; ji apima plačią daugelio asmenų panoramą, imponuojančią ne tiek fabula, kuri nevientisa ir trukinėjanti, bet marga, įvairi nuotykiiais ir nusidavimais, ryškiais žmonių charakteriais, jų likimais ir neramaus laiko bruožais, lemiančiais tautos likimą.

Vidmantė Jasukaitytė

Jų sodyba kaip nuilsęs paukštis

Du fragmentai iš romano "Po mūsų nebebus mūsų".

Jų sodyba apsipešiojusi šiaudiniu stogu atrodė kaip nuilsęs paukštis suglaudęs sparnus ir nutūpęs paskutiniam atsisveikinimui pirus ilgą kelionę — gal į tolimus kraštus, paskui buvusius šeiminingus, o gal... Gal pakels vieną kartą pilkus šiaudinius sparnus ilga medinė, permainų išvarginta gryčia ir išlėks kažin kur į dangų. Paskui ją pakils šulinys su sulūžusia svirtim, obelys, mažytė pirtelė... Nieko nebeliks toje vietoje, ir vadinsis visa tai nuėjimu į praeitį. O Juknų namai, rodės, tik pradeda gyventi.

Tai buvo sunkūs laikai, kai žmones vežė. Atvažiuodavo į kaimą didelės mašinos su baltais numeriais ant šonų, mašinos garsiai urgzdavo, jų didelės stiklinės geltonos akys smigdavo į tamsą ir perplėsdavo ją. Tamsiose trobose žmonės tylėdavo, glausdavosi vieni prie kitų, visų širdys tvaksėdavo taip smarkiai, kad tas tvaksėjimas atsimušdavo į storas medines sienas, į lentines lubas, skaudžiai užsigaudavo į storas palubės sijas... Nors trobos atrodė tamsios ir susigūžusios, nieko nematančios ir negirdinčios, bet ten, viduj, klausydavosi tų urzgiančių mašinų visomis savo ląstelėmis ir tylėdavo, tylėdavo... O gal... Gal ims ir pravažiuos pro šalį... Gal ši kartą nesustos prie vartų, neatsuks savo aštrių grėsmingų akių į langus, ir gal išmiegos vaikai ligi ryto be

Atėjusi iš poezijos, kur žodis taupomas, o jausmas kaupiamas, kur vyrauja simbolis ir alegorija, kur būtina parinktas žodis ir stilingas sakiny, autorė ir pirmoje savo beletristikos knygoje kūrė ne tiek "apysakas", kiek proza rašytas balades, kurių charakteringų bruožų yra likę ir naujajame romane "Po mūsų nebebus mūsų".

Šis veikalas Lietuvos skaitytojų buvo priimtas su dideliu dėmesiu ir į knygų istoriją įėjo kaip skaitomiausia metų knyga. Tai didelis autorės laimėjimas. Ir ne tik autorės, bet ir pačios lietuvių naujosios beletristikos, kuri paskutiniaisiais metais dėl nuvalkioto "tarybinio" turinio, dėl stilistinių manierų bei kai kurių užsienio rašytojų sekimo buvo benustojanti populiarumo. Kai net vadinamų "tarybinių klasikų" knygos guli neatsiimtose sandėliuose, romano "Po mūsų nebebus mūsų", išleisto "Populiariosios bibliotekos" serijoje, išėjo 45,000 egzempliorių.

Norėdami supažindinti LD skaitytojus su autore ir jos literatūrinį pasisekimą lėmusiu romanu, spausdiname porą ištraukų.

klyksmo, nedrebėdami nuo siaubo ir nežinomybės. Mašinos važiuodavo, dideliais, galiniais savo ratais taškydamos į šonus rudeninį purvą ar keldamos dulkes, ir sustodavo... Iššokdavo iš jų žmonės, belsdavo į duris, apstodavo langus, ir keldavosi iš lovų, kurios tiek metų ištikimai šildė ir ilsino išvargintus ligu nučiupinėtus sąnarius, drebančiom rankom rengdavo kaip epušės lapai virpančius vaikus, dėdavosi daiktus, dažnai visai nereikalingus, pamiršdami, kad ilgoje kelionėje reikės prasi-maitinti, o po suolu gryčioje yra žirnių pus-maišis ar ant aukšto paltis lašinių. Rytas išaušdavo šviesus kaip visuomet, jo migloje imdavo ryškėti stogai su keturkampiais kaminiais, šuliniai, ilgakaklės svirtys, medžiai, tvarkingos ar išsikraipiusios tvoros, atviri vartai, išspardyti nedidukai bičių aviliai, ir iš kažkokių atlikusių, netyčia nukritusių, purvan sumintų daiktų galėjai suprasti, kad virš tos trobos jau pralėkė baisi vėtra, sušluojanti žmonių, tiek didelių, tiek mažų, likimus į saują ir lyg smėlio žiupsnelį nešanti juos tolyn, o kur — nežinia. Tai buvo vėtrų metai. Nes ne visi vežamieji buvo buožės, toli gražu ne visi išnaudojo kitą žmogų — tiesiog pasaulyje ima kartais ir pakyla toks viesulas, kurio centre ne kas kita, kaip griaunamoji pasaulio jėga, ji suniokoja tai vieną, tai kitą kraštą, kad dar brangesni po to būtų gėris ir teisybė.

Tie žmonių išvežimai slapčiomis nepraidavo, tik vežamieji dažniausiai lemtinga valandą būdavo vieniši — kiekvienas bijodavo eiti, jei ne į gryčią, tai bent pastovėti už tvoros, kad nekristų į akį lemčiai. O ką žinai...

O vežamieji nešdavosi ryšulius, — karštligiškas lietimasis rankomis ko nepasiimsi — stalo, krosnies, durų staktos, — sumišęs kojų trypimas, paskui — krisdavo kryžium ant kiemo, dievagojosi, kad yra nenusikaltę nei dievui nei valdžiai, už ką juos ta dievo bausmė ištiko, kodėl turi palikti namus ir važiuoti į nežinomą svetimą pasvietę, tarsi tremiami už plėšikavimą ar žmonių žudymą.

Kai vežė Jurgius, irgi juto visi, bet nesukilo, neapstojosi kiemo, neatėjo atsisveikinti. Jurgienė su sūnum Petriuku išėjo iš trobos, nuleido akis, net nepažvelgė nei į kiemą, nei per tvorą į kaimynus, o įlipo į mašiną ir išikniaubė į kailinius. Petriukas atsėdėjo šalia ir apsikabino motiną. Jurgis vienas nešė daiktus, ryšulėlius, maišiuokus, viską, kas galėjo praversti, o paskui atsistojo prieš slenkstį ir trobos duris, nusiėmė kepurę, persižegnojo ir atsiklaupęs pabučiavo slenkščio akmenį. Tada pakilo nuleidęs galvą

Po mūsų nebebus mūsų

Book by Vidmantė Jasukaitytė

ir niekaip nesiryžo apsigrežti ir eiti į tą didelę tamsią žalią mašiną. Laikė rankoje sugniaužęs kepurę, ir ta ranka drebėjo.

— Greičiau, tėvai, motina sušals, — paragino kažkuris iš vyrų, atlydėjusių mašiną.

Jurgis kažką sumurmėjo panosėje, ir arčiau stovintieji tvirtino išgirde, kaip jis ištare:

— Tegu šala. Mergų priperėjo, o botago nepaėmė. Kaip mergos su žaliukais po eglėm uodegų nenušalo, tai nenušals ir ji, kailinius turėdama.

Po to atsigrėžė į tamsoje skendinčios Juknų sodybos pusę, peržegnojo juos tris kartus ir pasakė:

— Gyvenkit, susiedėliai, laimingai, neminėkit blogoju, dievas duos — susitiksime ir savo namelius atrasime... — ir nuleidęs galvą sunkiu žingsniu nuėjo prie mašinos ir į ją įlipo.

Du ginkluoti ir trejetas civilių sušoko kartu. Mašina, prikrauta ryšulių, kaipmat suburzgė ir nuvažiavo. Didelė sena Jurgių troba liko tuščia, atvertomis durimis, kažkodėl neužrakinta, galėjo eiti ten kas nori ir gyventi, bet nebuvo kam. Po kelių dienų atėjo Stanislovas nešinas kirviu ir tas duris užkalė.

Jurgiai išvažiavo, bet neprapuolė be pėdsako. Netrukus pradėjo ateidinėti laiška iš tolimo Kustanajaus. Jurgis rašė, kad kelionė buvo sunki, ypač kamavo troškulys, nes vandens duodavo retai ir tik tam kartui, bet, ačiū dievui, dabar jau išikūrė naujoje vietoje, rašė, kad arkliukai ten labai maži, o karvės panašios kaip ir Lietuvoje, kad jo pati melžia tas karves ir

geria pieno kiek nori, o jie su Petriuku dirba statyboje kaip staliai — atlieka medžio darbus. Ten nagingų labai trūksta, rašė jis, nes vietiniai žmonės yra prasti meistrai ir medžio darbų nemoka, rašė, kad uždirba labai gerai, kad yra kartu su jais privežta įvairių tautybių žmonių, visi draugiški, prašė parašyti, kas dabar gyvena jų namuose, ar nekūrena tvorų, ar nekapoja medžių, kaip atrodo Lietuvoj laukai, kas kurio lauke pasėta...

Dukterys, kurios nė viena "su žaliukais po eglė uodegos nenušalo", išliko visai sausos, nenuskriaustos, — kai vežė tėvus, jų nebuvo namuose, o paskui jos į tuos namus ir nebe-grižo, abi dirbo Šiauliuose siuvykloje, atvažiuodavo kartais tik apsilankyti pas Anikę, bet abi būdavo tokiomis gražiomis suknelėmis, kad Anikei net širdį pradėdavo skaudėti po jų apsilankymo. Jos ir plaukus seniai buvo nusikirpusios ir susidėjusios "pusmetį", kaip sakydavo, ir šalia tų garbiniuotų galvų Anikės ilgos kasos, kurios tiek metų apylinkėje garsėjo kaip pačios gražiausios kasos, visai nebetekdavo jokios garbės.

Balčiūnų ūkis ilgai tuščias nebuvo, ten vis apsigyvendavo kas papuola. Atsibeldavo iš kažkurios pasvietės koks negirdėtas neregėtas žmogpalaikis, svieta perėjūnas, ir imdavo prašyti, kad kolūkis priimtų jį į savo narius. Kadangi toks paprastai neturėdavo kur gyventi, kolūkis jį ir apgyvendindavo Balčiūnų sodyboje, kol išitaisydavo savo kampa — nusipirkdavo kokią grytelę ir išsikeldavo. Bet dažniausiai atvažiuodavo milicijos mašina, ir paaiškėdavo, kad to ateivio besama nusikaltėlio, kuris nebegali ar nebedrįsta rodytis savo apylinkėje, kur jį, visi pažįsta. Po to Jurgio sodyba vėl ištuštėdavo, ir vėjas vėl daužydavo atlapotas trobos duris, kol Stanislovas neiškentęs iš naujo jas užkaldavo. — — — — —

Pumpučiuose gyvenimas lyg ir apsimino. Kazimieras lyg ir apsitakė su Anike, — nežinia, ant kokios rupūžės buvo užlipęs, kas jam buvo pasidare, kad į Anikę, nė žiūrėt nebenorėjo. Kad kokia moteris būtų pasimaišiusi, šito sakyti negalėjai. Kokios ten moterys berūpės, kai pusę metų ligininėj paslikas išbuvo. Nors prieš ligą — eidavo pas geležinkelietes, mėgdavo, ypač pas Antakauskienę. Tai prasidėjo Kazimierui dar nuo karo, kai frontui praėjus išitaisė prie geležinkelio dirbti, nesiliovė ir po karo, kai susitvėrė kolūkiai ir jis nuėjo į kolūki. Bet tada namie kitoks buvo, nors ir pasidairydavo į šalis, bet nebuvo ir Anikė jam tuščia vieta. O po ligos — tyli kaip mieta prarijės, ir gana, — suprask, kad gudrus, kas čia dabar kaltas. Palionija su Stanislovu manė labai paprastai — ne be reikalo žmonės sako, kad neitų mergelė už bagoto berno... Nors išėjo jis iš tų Paitaičių puikybės pilnas, bet — vilku gimęs į mišką žiūri. Ten visiems rūpėdavo nauda, tik nauda, ten skaičiuodavo kąsnius samdiniam, ten vieni kitus

prie darbo spausdavo, ten niekas nieko neatjautė. Jis manė, kad ir čia bus tas pats, ėmė žiūrėti į pumputiškius kaip į svetimus, kaip į smadinius. O čia niekas nieko niekada nespaudė — kiekvienas pats žinojo, kad reikia dirbti, ir dirbdavo, kiek įstengė. O kai užėjo kolūkiai, kokią naudą beišspausi ir iš to sklypelio ir iš namiškių, — visiems maždaug vienodai tenka... Ir susimaišė Kazimieras... Ir nebesuprato, kaip gyvens nestatydamas naujų namų, neplėsdamas ūkio, nerikiuodamas ir netvarkydamas visko iš naujo. Nespausdamas pumputiškių kaip samdinių. Oi nepratęs Kazimieras prie lygybės...

O Anikė vis manė, kad jam nuo ligos, nuo vaistų labai nervai susigadino, ir todėl prieš Kazimierą nekėlė balso. Dirbo savo fermoje, apsirato, ėmė premijas gauti, ir vieną kartą laikraštis išspausdino jos nuotrauką — fermos vedėja. Ten dar buvo prirašyta visokiausių dalykų apie veršelius, kuriuos augino Antosė, ir kad vidutinis dienos prieaugis — aštuoni šimtai gramų, vadinasi, didžiausias rajone! Antosei tai patiko, ji pasidėjo laikraštį su dukters nuotrauka virtuvinėje spintelėje už cukraus maišelio. O Anikė jautėsi kažkaip nepatogiai, — kam reikėjo aprašyti tuos veršelius, kuriuos jos motina augina, dar kas pamanyt, kad Anikė tyčia tą prieaugį padidino.

Kazimieras triūsė po namus, rekarčiai alaus išgerdavo, bet ne po daug. Gyvenimas tekėjo ramiau, vaikai buvo sveiki, Eglė jau ruošėsi į mokyklą eiti, o Jurgutė dienų dienas sėdėjo Palionijos kamaraitėje įbedusi akis į elementorių — irgi mokėsi skaityti. Ir tik vienas įvykis permainė Kazimiero gyvenimą, tiesą sakant, ne vien Kazimiero, bet ir visų Pumpučių gyvenimą, bet Kazimierui tos naujienos buvo ypatingai svarbios.

Tai buvo per patį vidurvasarį, vežant iš pakluonių šieną, — tas pakluones, išsipusčius dalgi, iškapjo viena Anikė, vis dar prisibijanti, kad sunkus darbas nepakenktų Kazimiero sveikatai. Taigi per patį vidurvasarį, jau vakarop, baigiant krauti vežimą, visi pamatė keliu beinant keistą žmogystą, apsiskarmalavusią, apsirišusią skara, iš tolo pažiūrėti — visą juodą... Kai žmogysta prisiartino, visi pamatė, kad tai čigonė.

— Antose, tu greitesnė, bėk namo, pažiūrėk, kad neapvogtų, — sunerimo begrėbstanti kupstavieta Palionija, — čigonai be reikalo po kaimus nevaikšto.

— Stanislovas namie, — atsiliepė Antosė, nenorėdama lipti nuo vežimo, kurį mynė, — pažiūrės. O gal ir nesuks pas mus, gal pro šali praeis...

— Bėk, bėk, Antosėle, Stanislovui nė į galvą trobos žiūrėti, daržinėj gi jis — nenusileido Palionija. — Matai keliu eina viena, o per daržus gal dar dešimt. Kol toji mals niekus Stanislovui, kitos išstampys taip, kad rasim tuščią trobą.

Antosė nušoko nuo vežimo ir nuėjo per pievą namo, tačiau čigonė ir neketino eiti į kiemą,

ji pasuko tiesiai prie kraunančiųjų vežimą, pasisveikino tarsi būtų katalikė, pasakė "padėk dieve" ir kreipėsi į Kazimiera:

— Gaspadoriau, lašinių bryzelis, visą tiesą pasakysiu, tik mažas lašinių bryzelis...

— Eik tu sau, — numojo ranka Kazimieras, — su niekais neprasideu.

— Be reikalo sakai, gaspadoriau, be reikalo taip sakai, — neatstojo čigonė, — matau turi rūpestį, pasakysiu kaip širdį nuraminti, lašinių gabalėlis — viską žinosi. Čigonėlė nemeluoja, čigonėlė tiesą sako, gaspadoriau...

— Atstok, aš tau sakau, — atsisuko Kazimieras, — o kai pertrauksiu botagu per tuos sijonus, tai pamatysi... Netrukdyk dirbti — matai, kad vežam šieną. Eik vežimų žmonėms paminti, pagrėbti — užsidirbsi, ir ne bryzelį o visą paltį.

— Gaspadoriau, be reikalo užgauni čigonėlę, — nutvėrė ji Kazimiera už rankovės ir išsipytrino į akis net pasilenkdama. — Jei aš tau visą tiesą pasakysiu, tris daiktus pasakysiu, ką man duosi? Ką duosi čigonėlei, jei čigonėlė pasakys? Čigonėlė nemeluoja, va, — paplojo ji sau per pilvą, — čigonėlė vaiko laukia, gaspadoriau... Tokios nemeluoja... Ką man duosi, gaspadoriau, jei tris daiktus pasakysiu, ką?..

— Jei tu man nors vieną daiktą pasakysi ir aš pripažinsiu, kad teisybė, gausi lašinių paltį, bet juokų nekrėsk su manim, — nusispjovė Kazimieras, traukdamas ranką iš čigonės, net kiek nesmagiai jausdamasis dėl to jos prikibimo. Nebūtų čia tų persenusių bobų ir to pilvo, aš tau šieno kupetoj parodyčiau visą tiesą, — pagalvojo jis, — to, matyt, tik ir ieškai.

— Gaspadoriau, kam taip blogai galvoji apie čigonėlę, — atsitraukė čigonė, — čigonėlė vyrą turi, vaikus turi čigonėlė ir dar dviejų laukia... Čigonėlė keliu ėjo ir negalvojo kortomis burti, bet čigonėlė visada mato, kam reikia tiesą pasakyti, čigonėlė pamatė gaspadorių ir žino, kad gaspadoriui reikia tiesą pasakyti... Gaspadorius nebeturi nei tėvo, nei motinos, nei brolių, nei sesers, bet gaspadorius žino, kad tėvas ir brolis yra ir gyvena už kalnų. Bet gaspadorius nežino, kad motina gyvena už jūrų... Ką pasakys dabar gaspadorius?

— Kur gyvena motina? — atsisuko surimtėjęs Kazimieras.

— O ką gaspadorius žadėjo čigonėlei? Paltį lašinių?

— Einam, — numetė Kazimieras Palionijai vadžias ir mostelėjęs čigonei patraukė link namų.

— Ar išblūdai, paltį lašinių! — skėstelėjo rankomis Palionija. — Atpjauk bryzą ir užteks. Maža ką jos tauškia, tam ir čigonė, kad meluotų. Nesileisk į dideles šnekas, Kazimierai, apdums tau akis.

— Einam, — nukirto Kazimieras, ir čigonė, matyt, įpratusi sekti vyrui iš paskos, klusniai nusekė įkandin per pievą, keliuku į kiemą ir galų gale į trobą.

Kazimieras atidarė didžiojo kambario duris,

įėjo pirmas, paskui atsisuko ir parodė ranka į didelį medinį stalą:

— Klok.

Čigonė daugiau nebesiderėjo. Atsisėdo už stalo, iš kažkelinto sijono klosčių ištraukė aptrintą kortų kaladę, sumaišė, liepė Kazimierui perkelti, išdėjo trimis eilėmis ir ėmė skaityti:

— Žinią turėsi. Per vandenį žinia eina. Per savaite žinia ateis. Nuo motinos laišką gausi. Motina sveika, daug širdies skausmo turėjo, viską prarado, bet vaikus išlaikė, — brolių ir seserį turi už jūrų. Žinią gausi ir dovanų. Daug dovanų rodo. O tėvą už kalnų turi, ne vieną, su tėvu kitas brolis. Nedoras tas brolis, kruvinas. Jiems tu dovanas siunti ir siūsi, bet jie tau širdies nepaguos. Brolis nenorės, o tėvas nebesuspės. Su tėvu susitiksi, su broliu susitiksi, o su kitais — ne. Užduos tau širdį tėvas ir piktas brolis užduos širdį. O aniems — tu užduosi. Tėvas grįš per kalnus, o išvažiuos per jūras. Čia ilgai nebus. tikėsis už jūrų ramybės, bet šilumos neras. Grįš tėvas atgal, gaspadoriau, grįš dar kartą per jūras. Grįš našlaičio paguosti ir kryžiaus pastatyti. Kryžių pastatys, bet tavęs neberas. To kryžiaus geriau nestatytų — sau pasistatys, mirs po kryžium. Tu esi našlaitis ir būsi našlaitis. Daug kas į tave šnairuoja, bet pats esi kaltas, gaspadoriau. Geriau savo pačiai būtum davęs šniūrą ir liepęs pasikarti, negu ją už pačią ėmęs. Nebus ji laiminga su tavim, bet ir tu nebūsi laimingas. Mirsi vienas, žalią bulvę išikandęs, vaikai bus toli, bet tavęs gailės.

— Gana! — pasakė Kazimieras. — Gana, nes tau blogai baigsis!

— Korta rodo, korta žino, gaspadoriau, čigonėlė nuo savęs nieko nesako, — pakėlė akis čigonė, — bet jei gaspadorius nenori žinoti visko, čigonėlė gali nesakyti.

— Tu sėdėk ir nejudėk iš vietos, o išpersiu kailį, — pasakė Kazimieras ir išėjo, o kai grįžo, rankoje turėjo lašinių paltį. — Imk ir eik sau po velnių, nebegadink tu man nervų, — užbaigė, ir, regis, tai buvo nuoširdžiausias pokalbis iš visų, kiek Kazimieras su kuo yra kalbėjęs nuo pat atėjimo į Pumpučius. Čigonė išėjo pasiėmusi uždirbtą paltį, o Kazimieras šieno vežti nepabaigė, prisileido kibirą alaus, atsisėdo priepirty ir gėrė vienas pats, žiūrėdamas į skiedruotą žemę sau po kojomis. Šieną už jį baigė vežti Stanislovas ir iš fermų grįžusi Anikė.

GAUTA PAMINĖTI:

Aldo M. Šlepečio *Mano poezija (Mi Poesia)* 44 psl. Eilėraščiai ispaniškai ir lietuviškai. Išleista Buenos Aires, Argentina. Spaudė "Argentinijos Lietuvių Balsas".

Poetas A. M. Šlepetys, gimęs ir baigęs medicinos mokslus Argentinoje, yra išleides: *Vijoklės rožės; Poeto dūmai; Keisti žodžiai; Vytis.*

MITAI NEMIRŠTA

Naujas A. Kairio romanas "Epigonai"

Epigonai — palikuonys, pasekėjai, — taip aiškina Liet. enciklopedija. Šis romanas — apie lietuviybės epigonus pasauly. Ką turi bendro Lietuva ar lietuviybė su antika? O šios knygos skyrių eigoje — Mikėnų sodas, Elyzėjaus laukai, Poseidono dugnas, Delfų orakulas ir t.t.

Du dalykai, mano galva, čia be priekaištų. Romano pradžia iki 9-to puslapio, kur Paulius Noakas keliauja kažkieno sekamas ir nurodomas, atrodo tokia puiki detektyvinio ar nuotykių romano užuomazga! Skaitai be atsikvėpimo ir traukia — tolyn; bet neilgai... Antra, kas be priekaištų: tiek mažai knygų korektūros klaidų! Ar tai paties autoriaus priežiūra, ar "Draugo" spaustuvę reikia pagirti...

Taigi, fantazinis romano turinys: Paulius Noakas keliauja į Dinamo miestą — susitikt su senatorium Adrastu; nuolat kartojamas Tebų laisvinimo mitas: "Septyni prieš Tebus". Susitikti senatorių jam nevyksta, bet susitinka tris Adrasto sekretores: Elena-Alę, kuri nuvedė jį į Mikėnų sodą, paskui — Iną, vos gyva ji išvedančią iš Elyzėjaus laukų (kuri jam tvirtina: "Adrastas netiki tiesa nei laisve") ir Dianą, vedančią lietuvių Paulių į Atėnų panteoną, bet vis gaišinant, kad tik nesusitiktų su senatorium... Galų gale Delfų orakule, gal kad sustiprinti erotika, Paulius Noakas dar susitinka ir Meilutę, su kuria, Delfų orakului sprogus, abu — sudegę, lyg feniksai iš pelenų, išlekia baltomis gulbėmis... į Elizėjaus laukus (kitur rašoma — Elyzėjus).

Iki devinto puslapio romanas atrodo patraukliai realiu, toliau — per 200 puslapių virsta gryna fantazija, gerokai atsiremiančia į Antiką. Pagrindinis veikėjas apsvaiginamas narkotikais, keistų sekretorių vedžiojamas ir skraidinamas po fantastiškus Dinamo miesto sodus, barus, bibliotekas, aikštes... Daug filosofuojama, daug politinių reiškinių ir asmenų parodijos... Paulius Noakas veržiasi prie senatoriaus, galingojo Adrasto, kad šis išgelbėtų disidentus, bet jo niekad nepasiekia... Aprašant tas keliones ir parodijas, šiek tiek reflektuojama lietuvių išėivijos gyvenimo realybė: laikraščių pavadinimai, viena kita veiklos situacija... Romano pabaiga lyg pakimba ore — su gulbių skrydžiu... Poetiška! Bet lyg ne politinio romano pabaiga... Tai, žinoma, autoriaus valia — jo kūrybos "epigonai"...

Praeity Anatolijus Kairys yra panašių romanų išleides; pavyzdžiui, "Ištikimoji žolė", net Liet. Rašyt. D-jos premiją laimėjęs — "Pažadų dvaras". Užtat reikia spėti, kad ir šis politinis romanas — "Epigonai" daugeliui skaitytojų patiks. O kadangi sklandi ir taisyklinga kalba, tai ši knyga patartina perskaityti ir jaunimui (jei vyresnieji kiek paaiškintų).

M. B. Stankūnienės sukurtas knygos viršelės atitinka knygos turinio fantastikai ir gana patrauklus.

A. R.

Anatolijus Kairys — "Epigonai". Politinis romanas. Spausdino "Draugo" spaustuvė 1989 m. Dail. M. B. Stankūnienė. tiražas 1000 egz. Kaina 10 dol.

OKUPOOTOS LIETUVOS FUTBOLO KOMANDA “DALLAS CUP” VARŽYBOSE

Ok. Lietuvos “Žalgirio” ir Čikagos “Lituanicos” futbolininkai prieš istorines rungtynes Čikagoje. Žalgiriečiai tamsiais marškiniais.

The soccer teams “Zalgiris” (from occupied Lithuania) and “Lituanica” (from Chicago) prior to a historic match in Chicago. Zalgiris members are in dark shirts.

Photo by —E. Šulaitis

Jaunieji ok. Lietuvos futbolininkai dalyvavo “Dallas Cup” tarptautinėse futbolo varžybose, rengtose Dallas, (Texas). Komanda puikiai žaidė ir pateko į pusfinalį, kuriame dramatiškoje kovoje du kartus iš eilės pralaimėjo Bolivijos rinktinei, laimėjusiai taure.

Rungtynių rezultatas buvo 0 — 0; net po dviejų pratėsimų, rezultatas tas pats; turėjo mušti baudas. Pirmoji baudų serija irgi neišaiškino nugalėtojo; antroje — lietuviai įmušė 5 baudas, — boliviečiai 6.

Ok. Lietuvos komandai, pirmą kartą dalyvaujančiai užsienyje, pirmą kartą žaidžiančiai tokio masto varžybose, patekimas į pusfinalį, buvo nelauktai puikus pasirodymas.

Komanda dalyvavo su lietuviška trispalve, kuri rungtynių metu plevėsavo Dallas stadijone. Prieš pusfinalio rungtynes tarp kitų valstybių skambėjo ir Lietuvos himnas. Žaidynių atidaryme buvo nešama Lietuvos trispalvė, lydima dviejų Dallas mieste gyvenančių lietuvių, pasipuošusių tautiniais rūbais.

Lietuvius futbolininkus palaikė publika, nežiūrint prieš kokią komandą jie žaidė, ir negausi Dallas ir jo apylinkių lietuvių kolonija, visą laiką sekusi savųjų pasirodymus, įvairiais būdais stengdamasi padėti saviškiams.

“Dallas Cup” turnyro rengėjai pakvietė

lietuvius ir į Dallas XI-sias panašaus pobūdžio varžybas rengiamas sekančiais metais. “Žalgirio” komanda, pasižymėjusi tokiu

Čikagietis Alfredas Kleinaitis (kairėje) ir Romas Juška, iš Vilniaus, (dešinėje) du tarptautinės kategorijos futbolo teisėjai, teisėjavę “Dallas Cup” tarptautiniam turnyre ir Albertas Glavinskas “Lituanicos” klubo pirmininkas (viduryje).

Chicagoan Alfred Kleinaitis (at left), and Romas Juska, from Vilnius (at left), international-level soccer referees, refereed the “Dallas Cup” international tournament. Albert Glavinskas, president of the “Lituanica” club is in the center.

Photo by —E. Šulaitis

Valdas Adamkus, Š. Amerikos Liet. Fizinio Auklėjimo ir Sporto Sąjungos (ŠALFASS) pirmininkas, pravedė ok. Lietuvos futbolo komandos pagerbimo pobūvį Čikagos Jaunimo Centre.

Valdas Adamkus, president of the North American Lithuanian Physical Education and Sports Association (SALFASS), emceed the gathering honoring the soccer team from occupied Lithuania at the Chicago Youth Center.

puikiu žaidimu, pakviesta į sekančiais metais ruošiamą tarptautinį futbolo turnyrą Kalifornijoje.

Komanda išigijo daug draugų, Lietuvai laimėjo daug simpatijų — žiūrovai ir spauda labai gerai astiliepė apie mūsų pasirodymus.

Jaunieji futbolininkai į JAV atskrido kovo 12 d., kuriam laikui sustojo Čikagoje, kur juos, kaip savo svečius, globojo “Lituanica” futbolo

(nukelta į 15 psl.)

PRIEŠ 50 METŲ NETEKOME KLAIPĖDOS

VI. Bakūnas

Kaip dar gyvas anų tamsių Klaipėdoje įvykių, prieš 50 metų, liūdininkas — noriu pasidalinti su "Lietuvių Dienų" skaitytojais mano prisiminimais, gal kiek ir "smulkiai".

Klaipėdoje išgyvenau nuo 1926 m. iki 1944 m. spalio mėn., — ją apleidau paskutiniu traukiniu Tilžės-Karaliaučiaus link, iš kur grįžti atgal Klaipėdon jau nebuvo galima, nes tą pačią dieną rusai tą geležinkelio ruožą perkirto tarp Šilutės ir Klaipėdos. Gyventojų nei Klaipėdos mieste, nei krašte nebuvo likę — visi buvo pabėgę, arba vokiečių prievarta evakuoti jūrų keliais, Vokietijos gilumon. Ką mačiau per traukinio langus, tai kažkur, apie Pagėgius, laukuose, rusų belaisvių telkinį, kuris iš tolo atrodė lyg "skruzdėlynas"; — mažame, be medžių ar krūmų, lauke

virš 200,000 belaisvių, daugiausiai gulėjusių ant žemės... Nepastebėjau net jokių sargybinių, vokiečių kareivių. Tolumoje girdėjosi duslūs fronto šūvių balsai. Supratau, kad turbūt visam apleidau Klaipėdą, — miestą, kuris išliko mano širdyje ir atmintyje iki šiol ir liks iki mano grabo lentos. Esu daug kartų buvęs Kaune ir Vilniuje, bet niekada manęs tie miestai neviliojo gyventi ir dėlto "mano" miestas buvo ir tebėra **Klaipėda**.

Pergyvenau Klaipėdoje daug visokių valandų ir dienų, — dabar, po 50 metų, noriu pasidalinti prisiminimais apie Klaipėdos tamsiausias 1939 m. kovo mėn 20 — 23 dienas, kada Vokietija, tada vadinama III-čiuoju reichu, su Hitleriu priešakyje, karinių jėgų grąšinimais terorizavo Lietuvą, kad šioji grąžintų Klaipėdą ir jos kraštą Vokietijai; kas ir buvo padaryta **1939 m. kovo 23 d.**, Hitleriui atsilankant į Klaipėdą — formaliai okupuojant miestą ir kraštą — "sutar ties" rėmuose.

Perėjus iš Lietuvos Šaulių S-gos XX-tos rinktinės štabo (beveik 10-čio tarnybos) į Klaipėdos krašto gubernatoriaus įstaigos tarnybą — pirmiausiai buvau paskirtas į spaudos skyrių, kur mano pareiga buvo sekti Vokietijos spaudą (ypačiai Rytprūsių), kiek joje rašoma apie Lietuvą, ypač Klaipėdos reikalu. Kasdien gaudavau vokus su Vokietijos laikraščių iškarpomis, kurias mano naujasis "bosas" Gubernatūros spaudos referentas dr. A. Gerutis, buvo užprenumeravęs vienoje Vokietijos firmoje, kuri sekė Vokietijos spaudą ir reguliariai siuntė (žinoma, už pinigus) iškarpas, užsiprenumeravusiems. Iškarpu skaitymo pareiga atiteko man. Kasdien, nuo ryto iki vakaro, prisiskaičiau Vokietijos spaudos išulių puolimų prieš Lietuvą, jos

1939.III.22 Vokietijos karo laivynas okupuoja Klaipėdos uostą. German warships occupy Klaipėda harbor, March 22, 1939.

politiką Klaipėdoje — kartais iki apstulbimo, nežiūrint, kad nebuvo naujokas vokiečių spaudos sekime. Būdamas Klaipėdos lietuviškos spaudos ir organizacijų darbuotojas, buvau gerai susipažinęs su Rytprūsių spaudos svaičiojimais, šmeižiančiais ne tik Lietuvos vyriausybę, gubernatorių, bet ir paskirus lietuvius-veikėjus Klaipėdoje ir jos krašte. 1938 m. lapkričio mėn. 18 d., Vokietijai spaudžiant, Klaipėdoje ir jos krašte buvo atšauktas karo stovis. Klaipėdos vokiečiai, seniai kurstomi Vokietijos spaudos ir radijo, tą patį vakarą pradėjo demonstracijas su šūkiomis: "wir wollen heim ins Reich" (mes norime **namo** prie Vokietijos); "Ein Reich, ein Volk, ein Fuehrer" (viena valstybė, viena tauta, vienas vadas), ir jau "Heil Hitler" ir "Sieg Heil" nationalsocialistų šūkiu.

Nuo tada prasidėjo lietuviams siaubo dienos, bet niekas nežinojo kada ir kaip baigsis artėjanti politinė audra — Lietuvos vyriausybė, nenorėdama erzinti Vokietijos, tylėjo iki paskutinio momento, nepranešdama tautai, kad reikės atsisakyti dalies Lietuvos teritorijos, dėl kurios, jau kelios dienos, vyko Lietuvos-Vokietijos derybos. Tuolaikinis Užsienių Reikalų Ministeris Juozas Urbšys 1988 m. išleistoje knygoje "Atsiminimai" sako šitaip: "III.21 (1939 m. v.b.) vakare Lietuvos vyriausybė per ELTĄ išleido komunikatą, kuriame pabrėžė priverstinį Klaipėdos krašto "perleidimo" pobūdį ir tai, kad teisė lieka Lietuvos pusėje. Tačiau Vokietija, naktį iš 21-mosios į 22-ąją, priverstė Lietuvą tą komunikatą atsiimti. Jo tekstas yra tačiau likęs archyvuose, ir istorikai jį savo veikaluose cituoja." Tiek apie Eltos komunikatą, kuris niekada nepasiekė Lietuvos erdvės radijo bangomis.

Vokiečiai — priešingai, buvo "kaitinami" Rytprūsių radijo ir spaudos žiniomis ir gundymais būti ištikimais "Vaterlandui", nes išlaisvinimas (Klaipėdos) ne už debesų. Vienur, kitur krašte buvo vietinių vokiečių išsišokimų, daugiausiai klaipėdiečių juodmarškiniais ižeidinėjant lietuvius, kai kur juos net apstumdant, nors tokių įvykių buvo nedaug.

Pasklidus gandui, kad Lietuvos Užsienių Reikalų ministeris J. Urbšys išvyko Berlinan tartis Klaipėdos reikalą, lietuvių tarpe kilo panika — bėgimas į Didžiąją Lietuvą (kas sugėbėjo susiorganizuoti susisieki mo priemonės bent iki Kretingos).

Pritrenkė Klaipėdos lietuvius gandas (vėliau pasirodęs tikru), kad jau prieš porą dienų savo ir šeimos vertingiausius daiktus valdišku sunkvežimiu, iš Klai-

pėdos Lietuvon išsiuntė Klaipėdos Uosto Direkcijos pirmininkas inž. Balys Sližys.

Klaipėdos Uosto Direkcija, pagal autonomijos statutą, buvo sudaryta iš: Lietuvos vyriausybės atstovo, kuriuo tada buvo inž. B. Sližys, Tautų S-gos atstovo, kuriuo tada buvo Danijos nominuotas atstovas, gaunantis 3000 litų mėnesinės algos iš Lietuvos vyriausybės; Klaipėdos autonominės valdžios atstovo, kuriuo kurį laiką buvo lietuviškos direktorijos skirtas klaipėdiškis-patrijotas Viktoras Gailius, paskutinis Klaipėdos krašto gubernatorius, ministerio teisėmis Lietuvos Ministerių Kabinete; bet Klaipėdos krašto Direktorijos atstovas daugiausia buvo Klaipėdos vokiečių atstovas. Tautų S-gos atstovas daugiausia užtarė Klaipėdos vokiečių interesus (uoste), jam neretai talkino Didž. Britanijos atstovas Lietuvai (D.Britanija buvo viena iš Klaipėdos autonomijos statuto signatarų) kišdamasis į Lietuvos vyriausybei spresti priklausančius reikalus ne tik uoste, bet ir Klaipėdos krašte. (Signatarai buvo: D. Britanija, Prancūzija, Japonija, Italija). Daugiausiai **neprielankumo** Lietuvos autoritetui Klaipėdos krašte rodė D. Britanijos atstovas charge d'affaires titulu jau nuo 1930 m. Kaune, T. H. Preston, kuris kišosi netik į Lietuvos politiką Kaune, bet ir į Klaipėdos uosto direkcijos nutarimus, nežiūrint, kad toje direkcijoje buvo **Tautų S-gos skirtas** (Danijos) **atstovas**; tas sunkino Lietuvos padėtį Kaune ir Klaipėdoje. Lietuvos vyriausybė turėjo laviruoti praveddama ekonomines ar kultūrinės programas Klaipėdoje, netgi Lietuvoje!

Dar Hitleriui neatvykus Klaipėdon, 1939 m. kovo 23 d., iš miesto dingo, vienas iš pirmųjų,

Tautų S-gos atstovas (danas), kuris buvo karališkai isikūręs viloje Herkaus Monte gatvėje. Hitleris, 1933 metais perėmęs Vokietijos valdžią, sekančiais, ar dar metais po to, paskelbė, kad Vokietija išstoja iš Tautų Sąjungos, taigi suprantama, kodėl Tautų S-gos atstovas, vienas iš pirmųjų dingio iš Klaipėdos, kur jis buvo akredituotas.

Kas "dingo" ar pabėgo iš Klaipėdos, Hitleriui artėjant, sunku pasakyti, bet faktas, kad pirmą negu Hitleris padėjo koją (kovo 23 d.), Klaipėdos uosto krante — tos dienos rytą, prieš 7 val., Klaipėdos lietuviškoji karinė įgula (6-tas pėstininkų pulkas, buvo apleidęs Klaipėdos krašto teritoriją. (Rodos, pulkas nužygiavo į Telšius). Šaulių s-gos būriai "nusiginklavo", jų turėti šautuvai tilpo į vieną geležinkelio vagoną, kuris pakeliui "žuvo" ir tik už kelių dienų buvo "atrastas" ir persiųstas Lietuvon. Sekančią dieną po Hitlerio viešnagės Klaipėdoje, gubernatūron atvyko vokiečių armijos majoras, pilnoje uniformoje, bet be ginklų ir šalmo, oficialiai atsisveikinti su Lietuvos kariuomene. Iš Lietuvos pusės (turbūt, pagal iš anksto sutartą laiką ir formą), gubernatūron atvyko buv. 6-to pėst. pulko kpt. Buragas — su šalmu ir kardu prie šono. Turbūt, taip reikalavo Lietuvos kariuomenės "protokolas". Prie uždarytų durų veikiančioje gubernatūroje (gubernatoriaus nebuvo jau kelios dienos) aš, vos jaun. pusk., buvau išsakytas būti, Lietuvos kariuomenės įgulos perdavimo Vokietijos kariuomenei, akto vertėju. Kpt. Buragas nekalbėjo vokiškai, vokiečių majoras nekalbėjo lietuviškai. Gubernatoriaus priėmimų salėje karininkai pasisveikino; kalbėjo daugiausiai vokiečių karininkas, pabrėždamas, kad vokiečių ir lietuvių kariuomenė "atsiskiriame draugais". Padavė viens kitams ranką; kpt. Buragas pasakė tik pora žodžių "ačiū". Tai buvo oficialioji — karinė dalis. Vokiečių karininkas kpt. Buragą iš gubernatūros rūmų, savo kariniu automobiliu, palydėjo prez. Smetonos alėja iki užmiesčio Pilen.

Už poros dienų, Hitleriui grįžus į Berlyną, Klaipėdos miesto valdyba, vis dar senųjų klaipėdiškių, autonominės valdžios vokiečių rankose Gubernatūrai įteikė 170,000 **markių** sąskaitą už kareivinių, kuriose ilgas metus stovėjo 7-tas, paskui 6-tas Lietuvos pėst. pulkai, išvalymą. Tai buvo staigmena mums, dar likusiems gubernatūros "griaučiuose", — už poros dienų miesto valdyba "susiprato" ir tą sąskaitą atšaukė, nereikalaudama užmokesčio netik už kareivinių "išvalymą", bet ir už jų nuomą.

Su mūsų pėst. pulku iš anksto iš Klaipėdos pasitraukė ir mūsų "karo laivynas", Prezidento Smetonos vardu pavadintas senas vokiečių laivas, naudotas mūsų pasienio policijos kontrabandininkams gaudyti Lietuvos pajūryje. Tai Krašto Apsaugos ministerijos "mokomas laivas", kuris Hitlerio armadai artėjant prie Klaipėdos spėjo pasprukti į neutralius vandenis ir laikinai prisiglausti Liepojos uoste, remonto

Pakeičiamas gatvės pavadinimas
Changing street names.

pretekstu. Tuo būdu laivas "Prezidentas Smetona" naudojosi prieglobsčiu "laivui be uosto", kol jis bus "atremontuotas", kad vėliau galėtų apsistoti Šventosios uoste, kuris tuo metu buvo gilinamas. Kai pagaliau "Prezidentas Smetona" Šventosios uoste nuleido inkarą, Lietuvą nusiaubė raudonoji audra. Kas atsitiko su karo laivu "Prezidentu Smetona", kurio kapitonu tuo laiku buvo jūr. kpt. P. Labanauskas? Laivas galiausiai "išsiprovdė" Šventosios uosto grioviuose, ten išbuvo kol sovietai okupavo visą Lietuvą ir artėjo prie Šventosios; laivo karininkai (Labanauskas, Kuzinas ir Nakas) maža jachta, pabėgo iš Šventosios į Klaipėdą, laivą ir įgulą palikdami stalininio režimo malonei...

Pasienio policijos laivas "Partizanas" ir kiti mažesni, iš anksto nuplaukė į Šventosios uostą, apie jų likimą nebuvo iki šiol paskelbta beveik nieko.

Pasienio policijos ir Valstybės saugumo policijos įstaigos kelias dienas prieš Hitlerio atvykimą pasitraukė Kretingon, taip kad jokių ginkluotų Lietuvos valdininkų Klaipėdoje neliko. Hitlerio atvykimo dieną, prie gubernatūros, prie įėjimo iš gatvės, buvo pastatyta vokiečių juodmarškinių sargyba. Prieš tai, kasdien, darbo valandomis (8 v. r. iki 2 p.p.) prie durų stovėdavo uniformuotas ir ginkluotas Lietuvos pasienio policijos valdininkas, kuris buvo "nuginkluotas" diena anksčiau ir pasiūstas namo, — jo vietą užėmė vietinis juodmarškinių Kopūstas (be ginklo). Nustebęs atpažinau mūsų šaulių uniformos švarką ir diržą, kuriuos jis dėvėjo... Šautuvą iš sargybos būsto prie durų paėmė dar autonominės vokiečių valdžios policininkas, atvedęs iš

Klaipėdos kalėjimo mūsų pasienio policijos valdininką **Lelį**, kuris buvo nuteistas, vietinio vokiečių teismo, keliems metams kalėjimo, kai Lelis, eidamas pareigas, pastebėjo iš vokiečių laivo, stovinčio Dangės upės krantinėje, su kontrabanda bėgantį jūrininką, ir jam, Lelio įsakymu nesustojus, — Lelys jį nušovė. Lelys pagal Lietuvos įstatymus buvo 100% teisus, bet Klaipėdos vokiečių teismas, nebodamas Lietuvos teisės jį nubaudė kalėjimu, o nušauto kontrabandininko šeimai Lietuvos išdas turėjo sumokėti 16,000 litų. Lelys buvo laimingas atsidūręs gubernatūroje, kuri vis dar buvo Lietuvos teritorija (eksteritorialumo teisėmis). Lelys tą pačią dieną buvo išsiūstas Kretingon, visiškai laisvėn.

(pabaiga sekančiame numeryje)

Žalgiris...

(atkelta iš 13 psl.)

komanda. Žalgiriečiai čia turėjo dvi rungtynes: su "Lituanica", kurias laimėjo 8 — 2, ir su Čikagos priemiesčių gimnazijų rinktine laimėdami 17 — 2. Viešėdami Čikagoje porą kartų susitiko su lietuvių visuomene — Lemon-to Pasaulio Lietuvių Centre ir Jaunimo Centre Čikagoje, aplankė kelias lietuviškas įstaigas, Čikagos miesto centrą ir plačiai bendravo su vietos lietuviais.

Kovo 17 d. iš Čikagos autobusu išvyko į Dallas, kur dalyvavo "Dallas Cup" turnyre. Per 7 dienas turėjo 6 rungtynes ir iki pusfinalio nebuvo pralaimėję nei vienu rungtynių.

Kovo 26 d. jaunieji futbolininkai, su savo palydovais, išskrido į New Yorką, kur juos pasitiko vietiniai lietuviai, globodami komandą ir palydovus iki sekančios dienos, iki jų išskridimo į namus, į Vilnių.

Lietuvos vardą Dallas mieste garsino žaidikai: Marius Poškus, Saulius Atmanavičius, Arūnas Šuika, Andrius Tereškinas, Vidas Savickas, Ramūnas Stonkus, Tomas Žukas, Aidas Preikšaitis, Žilvinas Ingaunis, Tomas Ramelis, Anupras Mišeikis, Arūnas Mika, Almantas Bražėnas, Darius Marinkevičius, Paulius Malžinskas. Komandos treneriai: Vytautas Jančiauskas ir Pijus Paukštys; menadžeris — Leonas Mickus. Su jais atvyko ir futbolo veteranas, tarptautinės kategorijos teisėjas Romas Juška, teisėjaves šiame turnyre. Tai buvo pirmoji lietuvių sportininkų grupė Amerikoje. Dar šiemet laukiama vienos ar kelių sportininkų grupių. Smagu, kad čia atvyksta iš ok. Lietuvos ir sustiprina lietuvišką dviasią čionykščių lietuvių tarpe.

E. Šulaitis

ENGLISH SECTION

WALKING FOR FREEDOM

Paulius R. Klimas

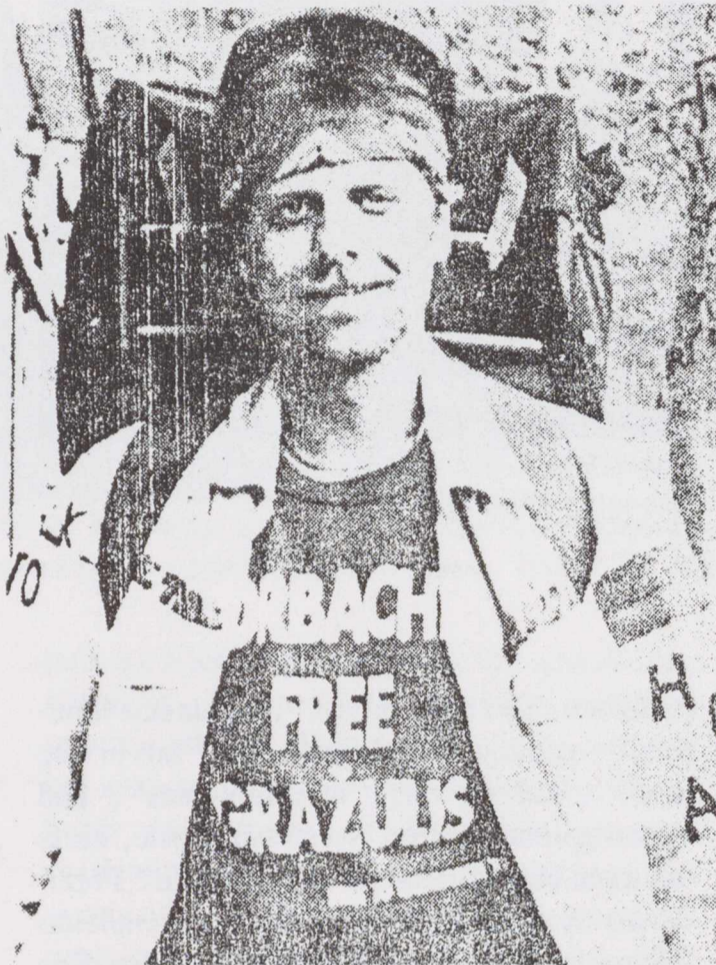
I waved goodbye to a group of well-wishers at the Liberty Pole in downtown Rochester on May 1st and began walking to Washington, D.C. Several thousand miles away, a young Lithuanian dissident was struggling for survival in a Soviet prison. As a Lithuanian-American, I was walking to protest his imprisonment during Gorbachev's "Glasnost", or openness policy. I hoped to see President Reagan before he left for the Moscow Summit on May 25th, and ask him to help this innocent man.

According to the Lithuanian Information Center (LIC), in Washington, D.C., a 29-year-old church employee named Petras Grazulis was the first Lithuanian dissident sentenced during Glasnost. I had first learned about Grazulis at a political seminar organized by the Association of Young Lithuanian-Americans (AYLA) in Washington last February. In Kapuskas, Lithuania, Grazulis was sentenced on February 2nd, 1988 to ten months in a Soviet labor camp for refusing to attend military reserve duty. However, the LIC maintains that Grazulis is not a military resister, having previously fulfilled two years of mandatory duty in the Soviet military.

The Soviets ordered Grazulis to attend military duty on November 18th, 1987, the same day he was participating in a peaceful demonstration in Riga, Latvia, commemorating Latvian Independence Day (the Baltic States of Lithuania, Latvia, and Estonia were independent from 1918 to 1940). Washington LIC Director Victor Nakas believes the Soviets use military duty as a pretext for punishing dissidents. "The conclusion I draw is that the Soviets no longer want to be perceived as punishing people for political reasons," explained Nakas. "They want to give the impression that there are no political prisoners."

Grazulis spent five months, including one month in solitary confinement, at the Pravieniskes prison for dangerous criminals, near Kaunas, Lithuania. Dissidents are often placed with criminals who torment them. On July 22nd, he was transferred to a similar prison several miles southeast of Moscow in Mordovia. The LIC attributed this move as Soviet retaliation for Western interest in Grazulis' situation.

Several congressional letters denounced the Soviet treatment of Grazulis, including a letter dated July 19 from 34 U.S. senators, initiated by Senators Donald Riegle (D—MI) and David Durenberger (R—MN), co-chairmen of the Lithuanian Catholic Religious Group in the

Paulius Klimas is making the trek to protest the imprisonment of Lithuanian dissident Petras Grazulis by Soviet officials.

Paulius Klimas žygiuoja 500 mylių protestuodamas prieš ok. Lietuvos disidento Petro Gražulio kalinimą sovietų kalėjime.

Senate. This letter condemned Pravieniskes prison administrator Col. Arlauskas for stating, "U.S.-Soviet relations will not suffer if Petras rots to death."

While at Pravieniskes, Grazulis' constant efforts to gain a transfer or release earned him solitary confinement. Once in solitary, he would begin a hunger strike. In late June, the LIC reported that Grazulis was dying, but the move to Mordovia indicated that his condition was improving. His first hunger strike provoked the attention of Lithuanians around the world.

During his trial, a dose of tear gas prevented Grazulis from personally announcing a hunger strike. However, news of the strike reached the West. Amnesty International declared him a prisoner of conscience and reported that he would begin a nine-day hunger strike on February 16th, Lithuanian Independence Day, to "promote the spiritual and national revival of Lithuania."

The Rochester, New York chapter of the AYLA asked me to write a press release regarding our group's participation in this hunger

strike, and I did so immediately. Both Rochester Gannett newspapers ran stories about it and radio station WHAM-AM interviewed me. It was evident that Grazulis' cause was not only noteworthy, but also newsworthy. I had to help him.

I was born in Rochester in 1960 and raised as a Lithuanian. From an early age, my parents had instilled in me a great affection for their native Lithuania.

As a fluent speaker of Lithuanian, I am involved in Lithuanian political and religious activities. Although I have never been to Lithuania, I often think about my paternal grandparents who spent almost ten years in Siberia as part of Stalin's farm collectivization program. Today the Soviets finally condemn Stalin, but Glasnost has not prevented Soviet violations of human rights.

In early March, I decided to walk to Washington alone to protest Grazulis' imprisonment and the legitimacy of Glasnost. The parishioners of St. George's Lithuanian Roman Catholic Church in Rochester donated almost \$1000.00 for my expenses. Dunham's Sporting Goods and J. C. Penney gave me a leave of absence from my position of shoe salesman for the month of May.

I called my project "Walk to Washington" and began training on March 15. Using a 10-20 pound backpack, I walked around Cobbs Hill Reservoir on the road surface, ran up and down grass hills, and jogged the stadium steps at the University of Rochester's Fauver Stadium. However, after two weeks of training I became very ill after a 10-mile walk. I realized that I had become dehydrated, and as a result missed a week of training and a day of work. I almost called the walk off, but decided that it had to be attempted. With about five weeks left, I began training again. I intensified my practice sessions and increased my intake of fluids to ensure that there was no recurrence. This lesson helped prepare me for the physical exertion of the walk.

All I needed was to establish a route.

Instead of taking a direct route to Washington, I intended to visit Lithuanian communities in Binghamton, Philadelphia, and Baltimore. However, I later skipped Philadelphia to reach Washington in time for Reagan's departure for the Moscow Summit. I adopted a tentative walking schedule and planned to stop at motels along the way.

Generally, I walked against traffic and predominantly wore a \$100.00 pair of Rockport Pro-Walkers.

Walking through 150 miles of New York State, from Rochester to Corbettsville, was the most difficult part of my journey. I walked an average of ten hours per day and carried a too heavily-loaded backpack. However, throughout my walk people were very generous and supportive. On May 2nd, as I walked towards Canandaigua on Routes 5 & 20, I was treated to a very satisfying meal at the home of Glen Houle.

Eating sparingly during the day and gorging myself at night, I kept a persistent pace. Constantly drinking water, I replaced vital fluids and prevented dehydration. However, finding motels was sometimes a problem.

Fourteen hours of walking on May 4th brought me to Trumansburg, New York, on Route 96A. At 2:00 a.m., I accidentally trespassed while searching for my motel and had to accept a one-mile ride from the police. Darkness and fatigue forced me to take a three-mile ride into Owego on May 6th. Other than those two occasions, I never accepted another ride.

I walked through Pennsylvania in eleven days. On May 11th, the combination of the previous day's 23-mile walk and a two-hour newspaper interview was brutal. I was in the town of Tunkhannock and only managed to walk eight miles into a suburban area. Remarkably, a middle-aged couple, Marge and Lee Riker, allowed me to spend the night in their home. A fantastic meal of turkey and trout, and a good night's rest, revitalized me. The Rikers even mailed some of my excess items home.

Well rested and carrying a lighter load, I left the Rikers at 7:00 a.m. and headed south towards Wilkes-Barre. That morning the LIC arranged telephone interviews for me with Voice of America and Radio Free Europe. These interviews were in Lithuanian and were broadcast to Lithuania. During the interviews I emphasized that Lithuanian dissidents are vitally important to Lithuanians in the Free World.

Both stations played two versions of the song "Hope's Alive (Free Grazulis Now)," written by Rochesterian Jim Griffo and recorded by local musicians at Dynamic Recording. Darius Polikaitis recorded the Lithuanian version, "Viltis gyva," in Chicago. I often listened to "Hope's Alive" for inspiration, as the chorus precisely stated my objective:

Free Grazulis Now,
This can show us how
We can learn to live together
Love the world and make it better,
It's just a chance to show that hope's alive!

I reached Wilkes-Barre in the early evening. My feet were tired, but my May 12th journal entry was about Grazulis: "Petruis Gražuliui sunkiau (negu man)... Reikia stengtis pasiekti

Paulius Klimas winner of the Eugene Kriauceliunas Youth Award after the presentation ceremonies with young Lithuanians. From l.: D. Polikaitis, V. Bublys, J. Cinkus, R. Steponavicius. Po E. Kriaučeliūno jaunimo premijos įteikimo iškilmių. Iš k.: D. Polikaitis, V. Bublytė, J. Činkus, R. Steponavičiūtė ir laureatas P. Klimas.

Nuotrauka — I. Kriaučeliūnienės

Vašingtoną!" (Conditions are much worse for Grazulis... I have to keep trying to reach Washington). I still had over two hundred miles to go.

A group of Lithuanians from Philadelphia met me enroute to Morgantown, an Amish area, on May 17th. I was treated to a pizza dinner and received donations from the Lithuanian-American Community Organization. Their support made me more determined to fulfill my goal.

On May 20th, I headed south on Route 1 and entered Maryland at 10:30 a.m. To reduce my load, I even sent my Walkman cassette player to LIC headquarters. Singing the Lithuanian national anthem, hymns, and folksongs made me walk faster.

Route 1 would lead me directly to Washington, but I had to cross the Conowingo Dam on the Susquehanna River or lose precious time. There was only a three-foot shoulder, and this dam was almost a mile long. I prayed that no tractor trailer trucks would drive towards me and I quickly walked across.

I was in Darlington at 7:00 p.m. and decided to stop for the day. My May 20th journal notation stated: "neturiu daugiau jėgų... kojos skauda. Dieve padėk man." ("I don't have much energy... my feet hurt. God help me.") But a tremendous meal of Lithuanian sausage, a hot bath with plenty of epsom salts, and a great night's sleep prepared me for the walk to Fullerton.

What were once tired legs felt rejuvenated and moved almost effortlessly. It must have been the Lithuanian sausage that gave me the energy. Never did I tire or lose concentration, and I finished this 29-mile walk when I arrived in Fullerton at 7:00 p.m. My prayers had been answered very convincingly, and Washington was not far away.

On Sunday, May 22nd, I left Fullerton at 8:00 a.m. and began the 18-mile walk to Jessup. the LIC coordinated two interviews for me as I passed through Baltimore. I had a telephone interview with the Baltimore Evening-Sun, and television station WBAL interviewed me as I walked along the pier near the World Trade Center. At about 7:30 p.m., I reached Jessup.

The 18-mile walk to Hyattsville on the 23rd was extremely warm. The temperature reached 88 degrees and it slowed me down. However, at 4:15 p.m. I arrived in Hyattsville. My journal entry read: "Tomorrow will be the day... Will there be any media interest?"

On a beautiful spring day, the 24th of May, I arrived at Lafayette Park at 11:15 a.m. I MADE IT! Across the street and behind a construction barricade was the White House. I stood there momentarily and reflected upon the plight of Petras Grazulis and on my journey. Every step seemed worthwhile: Grazulis had challenged Glasnost and valiantly fought Soviet oppression.

Within a few moments, a group of local Lithuanians arrived, as did a Gannett reporter. It was extremely gratifying to relate my story and explain Grazulis' predicament.

After the interview, I briefly stopped at the nearby Soviet Embassy on 16th Street to deliver letters to Gorbachev and Soviet Ambassador Dubinin. I received a much warmer reception at the Lithuanian Legation several blocks north on 16th Street. While at legation, I had a taped telephone interview with Washington radio station WTOP. The LIC had arranged this interview, which later proved to be very useful.

On Wednesday, May 25, I attended President Reagan's summit departure ceremonies on the White House South Lawn. The LIC had

gotten an invitation for me and I was prepared to present the President with information about Grazulis and tell him that I had walked 500 miles to deliver it. Along with 300 people, I battled for a front row spot as we waited for the Commander in Chief.

A Marine band serenaded the crowd as President Reagan and the First Lady appeared. During the President's statement, a slight rain began to fall. As the Blue Angels, crack Navy fliers, flew directly over the White House to salute the President, it seemed doubtful that I would meet him. After completing his address, the President and Mrs. Reagan directly boarded their helicopter and left. The long shot had failed.

Suddenly, I was introduced to a member of the National Security Council (NSC). A White House contact had arranged this meeting with Ruddy Perina, an Eastern Europe specialist. I told myself not to expect much more than a sympathetic conversation and entered Perina's White House office.

Before I could state my case, the NSC official told me he had heard my WTOP interview earlier that morning and was aware of my efforts. He agreed to take a LIC press kit, which contained letters to Reagan and Gorbachev and information about Grazulis, to the Moscow Summit later in the week. Perina indicated that he would present this information to the President's advisers but made no promises. I was ecstatic about this development and felt it could not have happened any better.

That evening a reception was held in my honor at the Lithuanian Legation. The Lithuanian Charge d'Affaires, Mr. Stasys Lozoraitis, presented me with a handmade linen sash or "juosta," from Lithuania. John Lysis, a representative from the Latvian Legation, and about 30 Lithuanians gathered to congratulate me. It was a special day that I will never forget.

I met with Congressman Frank Horton and an aide of Senator D'Amato on Thursday, May 26th. These discussions were productive; in August Congressman Horton wrote a letter to Soviet gulag director Gen. Boris Konovalov to inquire about Grazulis' health.

On Memorial Day, I returned to Rochester after spending the weekend at an AYLA seminar in Chicago. A reception was held in my honor at St. George's parish hall on June 5th. New York State Legislator Pinny Cooke sent me a proclamation commending my efforts and Monroe County Legislator Richard Dollinger also presented me with a proclamation. I showed a videotape of my television interviews, slides of my journey, and explained how I achieved it.

A few days before the reception, the LIC informed me that Petras Grazulis himself was aware of my successful journey and was very

WRITERS DENOUNCE SOVIET TOTALITARIANISM

The following are excerpts from a debate at an open meeting of the Lithuanian Writer's Association.

Lithuanian People Won't Accept Any More Pretty Words or Lies. Directing his remarks at the Lithuanian CP leadership, the writer **Romas Gudaitis** said that the nation will celebrate its national holiday — February 16th, without thanking the Lithuanian CP for vague recognition of the Republic of Lithuania. "The consciousness of the reborn, awakened nation will not be satisfied with the mention of the secret plot between Stalinism and Hitlerism and the silence over its consequences, if the scholarly banalities about a revolutionary situation or a socialist revolution will be repeated again. The nation has suffered so greatly in 1940-1941 and during the postwar period that now it cannot be enticed by pretty words," the secretary of the Writer's CP organization emphasized.

Official Interpretation of June 1940 Events Rejected. The only speaker to repeat the old party line about the Lithuanian people happily joining the Soviet Union was the writer **Julius Butėnas**: "The demonstrations in June and July, 1940 were enthusiastic, festive." He was rebuked by **Arnoldas Piročkinas**: "I saw those famous tanks that entered Kaunas in 1940. I saw those crowds in Liberty Avenue and they exhibited no joy."

The 50 Years of Soviet Rule — an Immense Devastation. The poet **Sigitas Geda** reminded his audience of "the brutal henchmen who carried out the mass reprisals, of the destroyed churches and monasteries, of the desecrated cultural heritage, of the false ideals that have taken hold of our society... All that was created during the two decades of Independence has been destroyed during the last fifty years. Whatever good was accomplished, was done in resisting the tendency of destruction. The schools and the universities from which we

grateful. Although securing his freedom is the ultimate goal, I am very proud to have provided him with hope. Hope is alive for all who dare oppose Soviet tyranny. The Soviets cannot defeat the faith Lithuanian dissidents have in God and their heritage.

On December 5, 1988 the Lithuanian Information Center confirmed that Petras Grazulis had been released and returned to Lithuania. The exact date of his release is unknown but is believed to be in early November. Grazulis served nine months of his ten-month sentence in a Soviet labor camp.

graduated, the editorial offices and publishing houses with which we dealt, crippled our souls and dulled our minds... 'They'll take it away, they'll forbid it, they'll bring in the army and tanks!' — ... these words have already penetrated our brains, they have paralyzed our feelings and our activity."

Turning to Soviet-style "socialism," Geda said: "Someone will remind us that socialism was distorted by Stalin, etc. But can anybody tell us of a country, where it was not distorted?... What kind of system, what kind of a model is it, if any tyrant and charlatan can distort it, experimenting with millions of lives?"

Russian Imperialism Continued by Lenin and Stalin. Novelist **Petras Dirgėla** explained Lithuania's historic fate by linking it with the annexationist designs of the Russian empire, which were merely adjusted after the October Revolution. "Already at the beginning of the existence of Lenin's party," he said, "its prominent traits were centralization of power, government by command, and aggressiveness that was called proletarian internationalism." This party, created by Lenin, is responsible for the violation of the treaties the Soviet Union had concluded with Lithuania.

Should Lithuania Have Resisted Soviet Aggression in 1940? Historian **Liudas Truska** criticized the government of independent Lithuania for failing to resist Soviet aggression. "Stalin could have sent his troops to Lithuania immediately after the conclusion of the Soviet-German treaties," he said. "Why did he wait for eight months? Because, by using all diplomatic means available, he wanted to occupy (or annex) Lithuania, but in such a manner that it would seem that the occupation was accomplished by Lithuania's own hands." Commenting on the reluctance of the Lithuanian leaders to shed blood, Truska stated: "Blood was spilt anyway, in 1940-1941, and in the postwar period. (The mass deportations to Siberia and the anti-Soviet guerilla struggle in 1944-1952. Ed.) Only the struggle at that time was meaningless, and there is nothing more terrible for a nation than a meaningless shedding of blood."

Regina Žepkaitė, also a historian, disagreed with Truska. She said that the government of independent Lithuania could not be accused of "lack of determination" and failure to resist. Such criticism, according to her, does not take into account the international situation at that time. Also, Lithuania was completely isolated and could not hope for support from any country. She said that Finland's geographical situation was more favorable and it received help from Germany, England and France.

(ELTA, Feb. 1989)

WHAT'S HAPPENING TO OUR LITHUANIAN PARISHES?

by Fr. Peter Stravinskas

A few weeks ago one of my parishioners reacted to the news of the potential closing of the Lithuanian parishes in another city with the line: "Father, what are they doing to our Lithuanian parishes?" I responded: "What **they** are you talking about?" "The bishops," came the reply. To which I inquired: "Have **they** ever closed a parish of 5000 families with a vibrant school and well-attended liturgical services?" Stunned silence.

Having served in the Lithuanian Apostolate for some time now in a variety of capacities, I think I am in a position to offer a few reflections on the difficulties faced by our parishes. I will say some things that will offend some people, but our goal must be confronting the truth and not attempting to please people — otherwise, we will see even more parishes closed with increasing frequency.

I would identify five areas which call for attention.

1. As Lithuanians moved out of the old neighborhoods and into the suburbs, few have felt compelled to return to their parishes for worship. They do, however, want the parishes to remain open for the high holydays or for their funerals. Some salve their consciences by sending in checks periodically. Certainly a pastor is grateful for financial support, but a parish is in the business of saving souls and not in operating a bank. The question to ask is: "If I do not want to attend my home parish, why am I upset if it is slated for closure?"

2. Not a few Lithuanians are given to using the parish for social activities and little more. How many priests remark that they feel like magicians trying to pull rabbits out of a hat, week after week, inventing social functions to attract parishioners, so that Sunday Mass can have a half-way respectable congregation. While the cultural and social are important to maintain, our primary focus — once again — is religious. If that is not the interest of the people, then they do not want a church; they want a social hall, and no priest of parish is needed for that.

3. Modern Lithuanians have failed to foster vocations to the priesthood and religious life, and in my judgment, in far higher proportions than many other traditionally Catholic immigrant groups. Many have been sucked into a vortex of materialism, consumerism and status-seeking; therefore, they are repelled by the notion of a child who would forego these pleasures. Yet who will supply the vocations to staff Lithuanian parishes and institutions?

Naujoji Šv. Jurgio bažnyčia, pašventinta 1935 m. rugpiūčio mėn. 11 d., Rochester.

The new St. George's Church in 1935, Rochester.

Oddly enough, some people are disturbed at the prospect of having non-Lithuanians serving as their priests and religious. As an aside, it might also be noted here that Hispanics have rarely reacted to non-Hispanic clergy and religious, who tend to their spiritual welfare.

4. Which brings us to Lithuanian xenophobia. All too often Lithuanians seem terrified at the prospect of having "outsiders" involved as members of their parishes and so refuse to welcome them. Catholicism is a worldwide religion, in which no one is a stranger who shares our Faith; that attitude needs to be clearly reflected in our parochial life by including others in a positive and wholesome manner. Grudging toleration will not do. Practically speaking, the survival of Lithuanian parishes to any degree may well depend on how they accept the presence of non-Lithuanian parishioners.

5. All too often Lithuanian parochial life is too identified with the language. While the preservation of the language is important and is an understandable goal, it can become an obstacle for many second- and third-generation Lithuanians and also for attracting young Lithuanian priests. At times parishioners can be so adamant on the issue that one wonders if one is running a church or a language school. This last point might be underscored in still another way. Some time ago I knew of three young Lithuanian priests who were interested in obtaining at least a gentleman's acquaintance with the language: they sought out a tutor, who wanted to charge them \$15 an hour each! So much for interest in language and priests alike.

The above suggestions are presented not to be negative but to make a start toward getting the Lithuanian parishes back on a track which

will return them to viability. If these suggestions are rejected out-of-hand, I don't think it will be fair to declare that **they** are closing our Lithuanian parishes; rather, we will have to say that **we** have decided to close them.

(Fr. Peter Stravinskas is the Administrator of Holy Trinity Church in Newark, N.J. and serves as Vocations Director for the Lithuanian Apostolate and as a representative on the Committee for Migration and Tourism of the National Conference of Catholic Bishops.)

CARDINAL WARNS VATICAN NOT TO CHANGE STANCE ON LITHUANIA

ROME, March 3, *Reuter* Lithuania's Cardinal Vincentas Sladkevičius has warned that Vatican recognition of Soviet sovereignty over his Baltic republic could provoke an uprising among its 2.5 million Roman Catholics.

In an interview with the Italian Catholic monthly *30 Giorni* in Rome Sladkevičius said:

"If the Holy See recognized the incorporation of Lithuania into the Soviet Union it would be against the will of the vast majority of the people. In a sense it would risk damaging the faith itself."

Advance extracts of the interview were released on Friday by the magazine.

The Vatican's stance on Lithuania, which was annexed by Stalin in 1940, is widely believed to be crucial to negotiations for a visit by Pope John Paul to the Soviet Union.

"If the Holy See officially recognised the annexation, our people would rise up," said Sladkevičius, who is Apostolic Administrator of Kasiadorys in Lithuania.

He added a papal trip would in any case boost the Soviet Union's image abroad and cautioned against what he called the West's excessive praise of Soviet leader Mikhail Gorbachev.

"(This) can lead to a personality cult and this is dangerous," he said.

Communists Running Scared in Lithuania

By Michael Dobbs

In much of the Soviet Union, the prospect of the first multicandidate elections in modern Soviet history has been accompanied by a widespread lack of interest. Voters have watched apathetically as local Communist Party officials bent complex electoral regulations to their own advantage, effectively denying informal groups the chance of competing on a fair basis.

But here in the once independent Baltic states, which have witnessed a dramatic resurgence of national awareness over the past year, the Communist authorities are on the defensive. There is a sense of genuine excitement as senior party officials and representatives of independent mass movements engage in a real struggle for votes.

The Sajudis candidates include both independent activists and reform-minded Communists. While supporting President Mikhail Gorbachev's *perestroika* reforms, Sajudis also advocates a much greater degree of Lithuanian autonomy than the Kremlin is so far prepared to concede.

"People are starting to understand that these elections are for real. They could be the first democratic elections we have seen here since 1926," said Algimantas Cekuolis, a local newspaper editor and Sajudis candidate referring to a military coup that crushed the fledgling parliamentary institutions of independent Lithuania.

Proindependence groups have urged a boycott of the elections on the grounds that they are rigged in the party's favor. Most Sajudis activists, however, are convinced that participation is worth the effort.

"The election provides us with a great opportunity for getting our ideas across in all parts of the republic. Every time we appear in public, or debate local party officials, Sajudis is helped," said Zigmantas Vaisvila, who has led a successful campaign to prevent expansion of a controversial nuclear power plant.

A strapping figure with a natural gift for communicating with people, Algirdas Brazauskas is a reform-minded Communist in the Gorbachev mold. Many Lithuanians hailed his appointment as the republic's party leader last October. It is a measure how quickly the political mood has changed that he is now in serious electoral trouble.

The party chief's opponent for a parliamentary seat is Arvydas Juozaitis, a young philosophy graduate from Vilnius University who belongs to the radical wing of Sajudis.

Brazauskas' political problems reflect the dilemma of Communist Party reformers in the Baltic republics: whether to keep faith with Moscow or with the grassroots movements that helped to bring them to power. Policies designed to appeal to public opinion are certain to make the Kremlin nervous.

When the Estonian Supreme Soviet adopted a "declaration of sovereignty" last November, claiming the right to veto Soviet law, Sajudis called on the Lithuanian Supreme Soviet to follow suit. But Brazauskas, who wanted to avoid a constitutional confrontation, persuaded the Lithuanian legislature to postpone any decision.

His tactical success in November is now costing him votes. In order to recoup political ground lost to Sajudis, Lithuanian party leaders have now promised to support a totally revised version of the Lithuanian constitution, including the controversial "sovereignty" clause.

While acknowledging that Sajudis' success in the elections could pose problems for the party, Brazauskas insisted it would not represent a defeat. He noted that most of the candidates proposed by Sajudis were Communist Party members.

"Sajudis is not an opposition party. Its line coincides with that of the party in many respects. We don't see any extraordinary situation if Sajudis people are elected," he said.

Communists belonging to Sajudis argue that the party is effectively split into liberal and conservative wings. In some ways, the elections are an open contest for power between two factions in what used to be a secretive, monolithic organization.

"It is ridiculous to speak of just one party. In practice, there are two parties. Every party member knows which wing of the party he belongs to — and so does practically everyone else," said Bronius Genzelis, the Communist Party secretary at Vilnius University.

Algimantas Cekuolis has practically given up his job editing. The Voice of the Motherland for the duration of the election campaign. Instead he spends his time these days driving around his large district in search of votes for Sajudis.

A former correspondent for the Soviet feature agency Novosti, Cekuolis has built up virtually impregnable position in his rural district. He has collected nearly 100 nominations from workers' collectives, way ahead of his nearest rival, Communist Party second secretary Vladimir Berezov.

"The official party candidates are using pork barrel tactics. We are addressing the big issues," he said.

The Communist Party's official candidates are able to promise the voters favors if they win. Sajudis, by contrast, prefers to concentrate on questions such as the Molotov-Ribbentrop Pact and the right of the nation to decide its own affairs.

TRANSPLANTED MONTREALER SCORES A FIRST IN B.C.

Dr. Virginia Gudas, a former Montrealer and a graduate of Newfoundland's Memorial University, ushered in a new era for B.C. when she performed the province's first heart transplants in December. The 35-year-old surgeon led a team of 10 surgeons, anesthetists and nurses at Vancouver General Hospital to give British Columbians Lorne Beecroft and Tony Beefink new hearts. She is the only woman in Canada performing cardiac transplants.

(*The Medical Post, Toronto, Ont.*
Feb. 7, 1989)

The election campaign has brought many people into politics. Another Sajudis candidate film director Arunas Zebriunas, told knitwear workers that he would never have considered running in the old days:

"In the old-style elections, everything was decided in advance. Deputies were appointed by the party hierarchy and were rewarded with special privileges. It was an organized mafia. They did not serve the people. The people served them."

(*Washington Post, Jan. 25, 1989*)

SHOULD WEST HELP TO PROP-UP "DESPERATELY ILL" DICTATORSHIP?

A 72-year-old system of government that has tyrannized its people, killing millions of them, and occupied a huge slice of Europe by force of arms may be on the verge of total collapse as the result of a combination of economic bankruptcy and long-suppressed nationalism. Therefore, to use the resources gained by a free society to help the leader trying to prop up and save a desperately ill dictatorship would be immoral and self-destructive, and might delay real freedom for generations...

"George, Do It Yourself" by
A. M. Rosenthal, *The New York Times*, January 20, 1989

DECOLONIZATION PROCESS IN LAST REMAINING EMPIRE

"... The Soviet dilemma is the result of historically inevitable trends. What we are observing today is simply the beginning of the decolonization process in the last remaining empire. As with earlier empires, it is a process that cannot be reversed until it has run its course. Should the Soviet leadership realize and accept the historical inevitability of the process and move decisively to grant genuine autonomy to all nations, it may be able to rebuild the Soviet multinational state as a federation of equal nations. If not, sooner or later this last 'prison of nations,' as Lenin called imperial Russia, will be rent asunder by its rebellious inmates."

(From "The Last Empire: Nationalist Surge Could Undo Soviets," Alex Alexiev, *Los Angeles Times*, Jan. 8, 1989.)

A REFUGEE WHO BECAME A LEGENDARY FILMMAKER.

Jonas Mekas's "Reminiscences of a Journey to Lithuania"

Displaced by World War II, Jonas Mekas, as a refugee from a Nazi labor camp, came to America to make a new life. Today, he is one of the country's most respected independent filmmakers, critics and film scholars.

"Reminiscences of a Journey to Lithuania" is John Mekas's three part film diary, which can be seen on **The Learning Channel (TLC)**, an educational channel carried by cable television, at 8 p.m. ET (5 p.m. PT), Sunday May 28, as part of the series "New to America", hosted by Emmy-winning actor Edward James Olmos ("Miami Vice").

The broadcast will include Part I — film shot by Mekas shortly after he immigrated to the U.S. — and excerpts from Part II which records Mekas and his brother's return to Lithuania some 25 years later. The film has the very real feeling of a diary — moments captured in time, impressions committed to film instead of paper. Deeply personal and touchingly poignant, "Reminiscences" embodies the universal experience of refugees who leave home against their will, only to return many years later to discover that time as well as distance now separates them from the past.

New York Times film critic Vincent Canby, who reviewed the work when it premiered at a major film festival, wrote: "Reminiscences" is an especially appealing film, and a good deal more than a record of Jonas Mekas summer vacation. It is a testament to all persons displaced, geographically, as the Mekas brothers were, and spiritually."

BOOKS IN ENGLISH

Marborough's **LITHUANIAN SELF-TAUGHT**, by M. Variakojytė-Inkėnienė. Fifth Edition, 144 p. This system teaches the essentials of Lithuanian language for travel and enjoyment. \$4.75

LITHUANIAN COOKERY. Second revised edition, 1980. Compiled by Izabelė Sinkevičiūtė. 326 p. \$10.

POPULAR LITHUANIAN RECIPES. The ninth edition. Compiled by Josephine J. Dauzvardis. 129 p. \$6.50.

ENGLISH-LITHUANIAN DICTIONARY. Edited by A. Laučka and A. Dantaitė. 30,000 words and expressions, 590 p. \$10

INTRODUCTION TO MODERN LITHUANIAN, by Dambriūnas, Klimas and Schmalstieg. Third edition, 1980. 779 p. This book is not for young children, has 40 lessons in its main part; reading selection, vocabulary list, grammar exercises, and a map of Lithuania. \$11.

HISTORY OF LITHUANIA by Dr. Joseph B. Končius. A very condensed history of Lithuania. 142 p. \$4.

All these books are available at: "Lithuanian Days" 4364 Sunset Blvd., L. A., CA 90029. Please add \$1 postage.

SERVING LITHUANIA, by J. K. Valiunas. The book describes efforts by VLIK-as' (SLLC) to free Lithuania and help Lithuanians seeking freedom. 288 p. \$18 hard cover. Published by J. K. Valiunas Publishing LTD., Southampton, NY, 1988. Illustrated with photos.

AKAI • SANYO • JVC • SEIKO • TOSHIBA • CASIO • SHARP • MINOLTA • CITIZEN • SONY • NEC

Pirmoji rusų parduotuvė Los Angeles parduodanti STEREO — VIDEO — RADIO — FOTO APARATUS, tinkančius Sovietų Sąjungos sistemai.

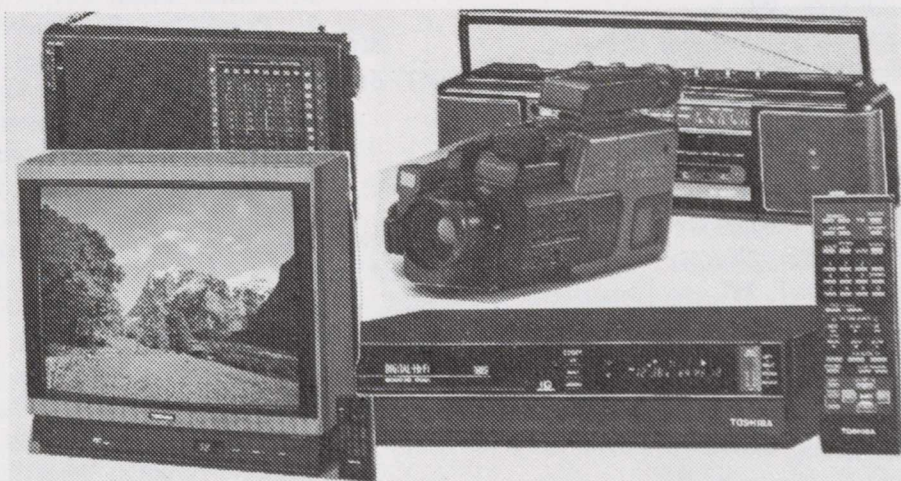
EVROPA ELECTRONICS

Esame pirmoji įstaiga Los Angeles, siunčianti siuntinius sudarytus iš mūsų krautuvėje pirktų prekių, į Lietuvą ir kitus Sovietų Sąjungos kraštus, **muftą apmokant čia.**

Parduodame japonų gamybos televizijos, video aparatus, telefonus, video-magnetofonus tinkančius Europos arba Amerikos sistemoms

Tikrai pas mus gausite kvalifikuotų tarnautojų patarimus kokios prekės turi paklausa Lietuvoje

Krautuvė atdara: kasdieną 11 — 8 v.v., sekmadieniais 12 — 5 v.v.

EVROPA ELECTRONICS
7117 SUNSET BOULEVARD, SUNSET GALERIA, HOLLYWOD, CA
Tel. : (213) 851-8401

Kampas La Brea, šalia El Pollo Loco ir Wendy's. 1 val. mašinos pastatymas veltui.

GARBĖS PRENUMERATOS

B. Apshaga, MD, Thompson, CT
 V. Apynys, MD, Clinton, OH
 P. Aras, Santa Monica, CA
 J. Babilius, Pasadena, FL
 Rev. A. Babonas, Detroit, MI
 Rev. J. Bacevičius, Kintyre, ND
 S. Bacevičienė, Los Angeles, CA
 J. Bagdžius, Chicago, IL
 H. S. Bajaliai, Los Angeles, CA
 L. Bajorunas, Binghamton, NY
 G. Balanda, Warren, MI
 E. Balceris, Santa Monica, CA
 Rev. V. Balčiūnas, Thompson, CT
 A. Balčytis, Chicago, IL
 A. Balsys, Woodhaven, NY
 L. Baltrėnas, Los Angeles, CA
 K. Bandzevičius, Los Angeles, CA
 V. Barkus, Omaha, NE
 V. Beleckas, Sunny Hills, FL
 J. Belazaras, S. Windsor, CT.
 P. Bernota, Waterbury, CT
 Rev. A. Bertašius, Paterson, NJ
 V. Bieliauskas, PhD, Cincinnati, OH
 C. Bobelis, MD, St. Petersburg, FL.
 N. Bražėnas, MD., Sparkill, NY
 J. Briedis, W. Bloomfield, MI
 J. Bučinskas, Baltimore, MD
 E. Butkienė, Los Angeles, CA
 R. Bužėnas, Los Angeles, CA
 V. Čekanauskas, Lietuvos gen. konsulas,
 Los Angeles, CA
 A. Cepulis, MD, Willoughby Hills, OH
 V. Černius, Los Angeles, CA
 R. Čibas, Australia
 B. Čižikaitė, Chicago, IL
 Kun. V. M. Cukuras, Putnam, CT
 Rev. M. Čyvas, Albany, NY
 Dr. V. Dambava, Venecuela
 S. Damulis, Vista, CA
 V. Datis, Los Angeles, CA
 S. Daugėla, Santa Monica, CA
 A. Daukantas, Santa Monica, CA
 Vysk. A. Deksnys, Vokietija
 A. Dičius, Santa Monica, CA
 A. Didžiulis, Columbia
 Dr. R. Dovydaitis, Dalton, PA
 V. Dovydaitis, San Clemente, CA
 Rev. A. Dranginis, Baltimore, MD
 A. Drukteinis, Bedford, NH
 J. Dženkaitis, Glendale, CA
 V. Dzigas, Omaha, NE
 Franciscan Fathers, Brooklun, NY
 I. Gailiūnas, Vancouver, WA
 A. Galdikas, Los Angeles, CA
 Inž. Br. Galinis, Norwell, MA
 Pr. Gasparonis, Los Angeles, CA
 Dr. V. Gavelis, Collinsville, IL
 J. Girevičius, Ont., Canada
 I. Goddard, Arcadia, CA
 K. Gogelis, Redford, MI
 K. Grigaitis, Santa Monica, CA
 P. Gruodis, Chicago, IL
 J. Gumbilevičius, Winston, OR
 I. Gurčinas, Los Angeles, CA
 P. Gyls, Olympia, WA
 R. Janowska, Norristown, PA
 H. Jasinis, Los Angeles, CA
 V. Janušonis, Dousman, WI
 E. Jarašūnas, Santa Monica, CA
 V. Jasiulionis, Maywood, CA
 A. Jocas, Santa Monica, CA
 V. Jokūbaitis, Euclid, OH
 E. Jonušas, Omaha, NE
 A. Jonynas, Pacific Palisades, CA
 J. Juodis, Beverly Hills, FL
 A. Kantvydas, Weston, Ont.

K. Karuža, Los Angeles, CA
 Dr. B. Kasakaitis, Chicago, IL
 J. Kazickas, PhD, Greenwich, CT
 G. Kazlauskas, Calabasas, CA
 N. Kiausas, Harrison, NJ
 Kun. G. Kijauskas, SJ,
 Cleveland, OH
 Col. R. Kilikauskas, Fairfax, VA
 Rev. M. Kirkilas, Beverly Shores, IN
 V. Klova, Bell Gardens, CA
 R. Kontrimas, Mission Viejo, CA
 Dr. Alf. Kontvis, Westminster, CA
 Dr. L. Kriaučeliūnas, Lockport, IL
 Dr. J. S. Kriaučiūnas, Putnam, CT
 Msgr. J. Kučingis, Los Angeles, CA
 A. Kudirka, Puerto Rico.
 S. Kudokas, Santa Monica, CA
 C. Kulas, Southbury, CT
 J. Kutra, Santa Monica, CA
 S. ir J. Kvečas, Santa Monica, CA
 B. R. Latoza, Cicero, IL
 C. Laucis, Chicago, IL
 M. Lembergas, Santa Monica, CA
 G. Levinskas, Creve Coeur, MO
 E. Likanderis, Chicago, IL
 J. Liudžius, New Britain, CT
 B. Macijauskienė, Sunny Hills, FL
 K. Majauskas, Chicago, IL
 P. Manelis, Davis, CA
 A. Markevičius, Santa Monica, CA
 F. Masaitis, La Mirada, CA
 V. Mažeika, Park Ridge, IL
 A. ir L. Mažeikos, Marina
 del Rey, CA
 M. Merkevičius, Omaha, NE
 J. Mikaila, Seminole, FL
 Dr. A. Milaknis, Santa Monica, CA
 V. Mileris, MD, Livonia, MI
 C. Miles, Norristown, PA
 A. Milius, Santa Monica, CA
 J. Mitkus, Los Angeles, CA
 M. K. Mitrius, Bloom. Hills, MI
 J. Mulokas, Santa Monica, CA
 A. Musteikis, Fallon, NV
 A. Naudžiūnas, So. Boston, MA
 M.L. Namikai, Glendora, CA
 L. Oksas, Los Angeles, CA
 Kun. dr. A. Olšauskas, Los Angeles, CA
 Rev. T. Palis, Pittsburg, CA
 Rev. V. Palubinskas, New York, NY
 R. Paskauskas, Westchester, CA
 D. Paškevičius, Santa Monica, CA
 Rev. V. Pavalkis, Milpitas, CA
 V. Pažėmėnas, San Carlos, CA
 V. ir A. Pažiūra, Agoura, CA
 F. Petrauskas, Syracuse, NY
 J. Petrikonis M.D., Woodbine, IA
 J. Petronis, Los Angeles, CA
 E. Pikelis, Chicago, IL
 J. Pleinys, Hamilton, Ont.
 P. Pranis, Vista, CA
 V. Prasčiūnas, San Pedro, CA
 Rev. dr. P. Ragažinskas, Central, NM
 G. W. Radvenis, Los Angeles, CA
 Kun. V. Radvina, Cloverdale, CA
 Inž. J. Rasys, Cambridge, MA
 A. Ratkelis, S. Laguna, CA
 K. Raudys, Toronto, Ont.
 V. Raulinaitis, Chatsworth, CA
 K. R. Ražauskas, Dearborn Hts., MI
 A. Regis, Chicago, IL
 E. Ribokiene, Brockton, MA
 Rev. J. Rikteraitis, New Britain, CT
 Kun. A. Rubšys, Manhattan College, NY
 A. Rugys, W. Palm Bch., FL
 Kun. P. Sabulis, Waterbury, CT
 R. Sakas, Glendale, CA
 V. Saras, Los Angeles, CA
 C. Šarpalis, Baltimore, MD
 A. Šatas, Cicero, IL
 K. Savickus, Oak Lawn, IL
 E. Sawatzky, San Jose, CA
 D. Schmutzer, Glendale, CA
 M. R. Šhalins, Woodhaven, NY
 A. Sinkys, New York, NY
 A. Sinkys, Santa Monica, CA

E. ir J. Sinkiai, Santa Monica, CA
 V. Skilandziūnas, Ottawa, Ont.
 V. Skirgaila, MD, Rancho Palos Verdes,
 CA
 Dr. J. Skirgaidas, La Jolla, CA
 V. Smailis, Pt. Charlotte, FL
 A. Skridulis, Daytona Bch, FL
 V. Šliūpas, S. Lake Tahoe, CA
 Rev. E. Statkus, Grand Rapids, MI
 E. Stirbys, Santa Monica, CA
 E. Rukštelytė-Sundstrom, Forest Pk.,
 IL
 D. Surantas, MD, Rockford, IL
 G. Sviderskas, Akron, OH
 C. Šimkus, W. Harford, CT
 V. Tamošiūnas, Detroit, MI
 B. Tiškus, Collinsville, IL
 A. Trainis, Richmond Hill, NY
 C. K. Trečiokas, Union, NJ
 L. Tumas, Santa Monica, CA
 P. Uknes, Brooklyn, NY
 P. Urbaitis, Mayfield Hts., OH
 Rev. I. Urbonas, Gary, IN
 V. Urbonas, St. Petersburg, FL
 P. Urbutis, Lighthouse Pt., FL
 O. Vaitas, MD, Farmington Hills, MI
 A. Vaitkus, Belleville, IL
 A. Vakselis, Richmond Hills, NY
 Dr. J. K. Valiūnas, Southampton, NY
 V. Vidugiris, P.E. Palos Verdes, CA
 A. Vitėnas, Holmdel, NJ
 J. Vitėnas, Oxon Hill, MD
 M. Volodka, Downers Grove, IL
 S. Waitek, Brentwood, CA
 Fr. W. Wolkovich, Norwood, MA
 A. Yutz, Munhall, PA
 A. Žemaitaitis, Santa Monica, CA
 E. Žiaušys, Amsterdam, NY

*“Lietuvių Dienų” garbės
 prenumeratoriais skelbiami tie, kurie
 kasmet prisijungia po 35 dol.*

“Lietuvių Dienų” žurnalui paremti aukojo:

Po 100 dol: V. Klova, prel. J. Kučingis, J. Mulokienė.

Po 50 dol.: Dr. R. Dovydaitis

Po 25 dol.: S. Damulis, J. Dženkaitis, A. Jonynas.

Po 20 dol.: A. Andriušis, A. Kupinskas, D. Mackialienė.

Po 15 dol.: R. Bužėnas, J. Petrikonis, MD.

Po 10 dol.: A. Čepulis, A. Daukantas, O. Merkis, L. Svelnis.

Po 8 dol.: S. Kvečas, K. Prišmantas.

Po 5 dol.: J. Babrys, L. Bajorunas, “Vytis” Anglijoje, M. Banionis, J. Drasutis, J. Juodis, A. Lukas, P. Maželis, O. Simonaitis, O. Spirauskas, A. Trečiokienė.

Visiems aukotojams lietuviškas **ačiū**
 už žurnalo rėmimą.

Redakcija

A. Tyruolis, **TEN KUR NEMUNAS BANGUOJA.** Lietuvių kalbos skaitiniai šeštajam Litanistinės Mokyklos skyriui. Visas tekstas kirčiuotas. Trečiasis leidimas išleistas su naujomis iliustracijomis — foto nuotraukomis, vaizduojančiomis Lietuvos gamtą ir geografiją; nuotraukas parūpino Viktoras Kučas, atrinko Regina Kučienė ir Ramunė Račkauskienė. Teksto rašiniai daugiau beletristinio pobūdžio; talkino jaunimo rašytojos D. Bindokienė, Nijolė Jankutė ir V. Vaitkevičienė.

Išleido JAV L. Bendruomenės Švietimo Taryba 1987. 186 psl. Kaina nepažymėta.

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

LIETUVIŲ DIENOS

Žurnalo ir knygų

PLATINTOJAI

J. A. V-se

Boston, MA 02205—Baltic Associates
LTD.
P.O. Box 1406 GMF
Tel.: (617) 269-4455
Gintaras Karosas, president

Chicago, IL—"Patria", "Gifts
International".

Chicago, IL 60629—Balzekas Museum
of Lithuanian Culture
6500 So. Pulaski Rd.
Tel.: (312) 582-6500
Knygyno vedėja p. Semėnienė

Chicago, IL 60629—D. Valentinaitė
c/o "Sėklyčia"
2715 W. 71st Street
Tel.: (312) 476-1680

Cleveland, Ohio—Andrius Mackevičius
Detroit, Mich.—St. Anthony's Parish
Library

Los Angeles—P. Domkus
Rochester, N.Y.—A. Sabalis
Waterbury, Conn.—"Spauda"
Woodhaven, N.Y.—"Romuva"

AUSTRALIJOJE

Lewisham — Msgr. P. Butkus
Norwood—K. Pocius
Adelaide, Edwardstown—A. Kubilius
Melbourne-St. Kilda—F. Sodaitis
Mirren, S.A.—J. Rupinskas

KANADOJE

London, Ont.—A. Puteris
Toronto, Ont.—V. Aušrotas, A.
Kuolas, St. Prakapas
Montreal, Que.—P. Rudinskas
(Parish Library)

BALTIC BAKERY

Savininkai — ANKŲ ŠEIMA

4627 So. Hermitage, Chicago, IL 60629 Tel.: (312) LA 3-1510
ir
2616 West 69th Street, Chicago, IL 60629 Tel.: (312) 737-6784

Siunčiame duoną ir raguolius į visas Amerikos dalis

PRAŠOME!

Pagal savo išgales aukoti TAUTOS FONDUI

savo uždaviniams vykdyti Lietuvos Laisvės Išdui — laisvajai Lietuvai padėti atsistatyti, 6-šiomis kalbomis ELTOS informacijoms leisti, radijo transliacijoms į okupuotą Lietuvą finansuoti ir politiniams kaliniams gelbėti. Nepamirškite tam tikrą procentą ir savo testamente įrašyti:

Non-profit, Tax Exempt Corporation
LITHUANIAN NATIONAL FOUNDATION
P. O. Box 21073, Woodhaven, NY 11421

LOS ANGELES, CALIF.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS
LITHUANIAN MELODIES
Stotis KTYM, banga 1460 AM
Šeštadieniais 12:30-1:00 p.p.
VLADAS GILYS, pirmininkas
Programų koordinatorius
HENRIKAS BAJALIS
207 N. Windsor Blvd.
Los Angeles, CA 90004
Tel.: (213) 467-6467

BALTIMORE, MD.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima sekmadienio rytais nuo
10:30 iki 11:00
WBMD—750 Kilocycles
Šios programos vedėjai:
Albert J. Juškus—4515 Wilmslow Rd.
Baltimore, MD 21210 Tel. 366-4515
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.
Baltimore, MD 21227 Tel.: 242-1779

BOSTON, MASS.

Lietuvių Radijo Valanda
LAISVĖS VARPAS
Sekmadieniais
9-10:00 ryto iš WCAV-FM 98
Petras Viščinis, vedėjas
173 Arthur St., Brockton, MA 02402
Telefonas: (617) 586-7209

CHICAGO, IL.

"Lithuanian-American Radio"
—Amerikos Lietuvių Radijo—
Sekmadieniais
nuo 7 val. iki 8 val. ryto
iš WCEV stoties 1450 AM banga
Programos vedėjai:
Anatolijus Šlutas
Anglų kalbos skyrelio:
Frances Šlutenė
2638 W. 71st St. Chicago, IL 60629
Tel.: (312) 778-2100

LIETUVOS AIDAI

Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio
8:30 val vakaro
Visos laidos iš tos pačios stoties
WCEV 1450 AM banga
Programos vedėja:
Kazė Brazdžionytė
511 SO. NOLTON AVE.
WILLOW SPRINGS, IL 60480
tel.: (312) 839-2511

CLEVELAND, OHIO

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA
TĖVYNĖS GARSAI

Girdima sekmadieniais 6:00-7:00 val. vak.
Stotis WCPN, banga FM 90.3

Vedėjas—Juozas Stempužis
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio
44121
Telefonas: (216) 382-9268

DETROIT, MICH.

Lietuviškas Balsas—Lithuanian Voice
WCAR—1090 BANGA LIVONIA

Sekmadieniais 8:30 iki 9:00 val. ryto
Visais programos reikalais kreiptis:

KAZYS GOGELIS
13436 Garfield, Detroit, MI 48239
Telef.: 535-6683

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIO VAL.

WPON — 1460 AM
Pirmadieniais ir penktadieniais nuo 3-4 val.
vak.

Programos ved. Algis Zaparackas
Bendradarbiai: Ant. Zaparackas, Algis
Lapšys, Edv. Skiotys

2222 Franklin Rd.
Bloomfield Hills, MI 48013

HARTFORD, CONN.

"TĖVYNĖS GARSAI"
Connecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė
WRYM—840 AM

Kiekvieną sekm. 4:30-5:30 val. p.p.
Programos vedėjas A. Dragūnevičius
132 Wellington Dr., Farmington, CT 06032
Tel.: (203) 677-8567

Pranešėjai:
Zita Dapkienė, Alfonsas Dzikas ir
Longinas Kapeckas
ižd. Alis Simonaitis

HOT SPRINGS, ARK
LITHUANIAN BROADCASTING
SPA

"LEISKIT Į TĖVYNĘ"

Lithuanian Broadcasting SPA

PROGRAM DIRECTOR
SALOMEJA ŠMAŽIENĖ
PROGRAM EVERY SUNDAY — 7:00 AM
KIXT AM 1420

204 Hilltop Dr., Hot Springs, Ark. 71913
Res. Telephone (501) 321-9641

PITTSBURGH, PA.

The First Lithuanian Radio Program in
Pittsburgh, Pennsylvania
Pittsburgh, PA — WPIT—730 kc.
sekmadieniais 12:30-1:00 p.m.
PROGRAMOS VEDĖJAI:
Povilas ir Gertrude Dargiai
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Rd., Pittsburgh, PA 15243

NEW YORK - NEW JERSEY

"LIETUVOS ATSIMINIMAI" radijo val.
girdima kas ketvirt. iš WNYM stoties
New Yorke, nuo 7-8 v.v. 1330 AM banga
Taip pat klausykite "Music of Lithuania"
programos kas pirmad. nuo 6 iki 7 v. v.
iš Seton Hall Universiteto stoties
89.5 FM — banga

Direktorius — dr. Jokubas J. Stukas
234 Sunlit Dr., Watchung, N.J. 07060
Tel.: (201) 753-5636

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Girdima kiekvieną sekmadienį nuo 9 iki
10 v. ryto iš WNWK stoties 105.9 FM
banga

ROMAS KEZYS
217-25 54th Ave., Bayside, N.Y. 11364
Telefonas: (718) 229-9134

ROCHESTER, NEW YORK

DAINOS AIDAS

Sekmadieniais 9:00 iki 9:30 val. iš ryto
stotis WZZI-FM 91.5 mc

IŠLAIKO LIETUVIŲ RADIO KLUBAS

Klubo valdyba: Al Gečas, pirm., R.
Kiršteinas, vicepirm., J. Krokytė, sekr.,
Rūta Ilgūnaitė, ižd., L. Laukaitienė, narė
320 Durnan St., Rochester, N.Y. 14621

WATERBURY, CONN.

Lietuvių Bendruomenės radijo valanda

"LIETUVOS PRISIMINIMAI"

Sekmadieniais nuo 8:00 iki 8:45 v. ryto
WWCO — 1240 AM

Vedėjas: ANTANAS PALIULIS

33 Chipman St., Waterbury, CT 06708
tel.: (203) 756-1874

MONTREAL, CANADA

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS

Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. 30 min.
CFMB stotis — Banga 1410

Programos vedėjas L. Stankevičius
1053 Cr. Albanel, Duverney, P.Q., Canada
Telefonas: 669-8834

TORONTO, ONT., CANADA

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

Isteigta 1951 m.
Sekmadieniais 2:00 iki 2:30 val. po pietų
iš CHIN stoties. Banga 100.7 FM
Programos vedėja:

Violeta Simanavičiūtė-Laurinavičienė
51 Patricia Dr., Toronto, Ont. M4C 5K2,
CANADA
Telefonas:(416) 690-3416

ROMA, ITALIAIJA

ROMOS RADIJAS

Transliuojamas kasdien nuo 20 val. 50 min.
iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku
41.15 ir 50.34 metrų bangomis

Vedėjas; Dr. J. Gailius
Circonvallazione NOMENTANA 162

VATIKANAS, ITALIAIJA

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad. rytais 10:30-11:00 Lietuvos laiku
ir kiekv. vak. 20:15-20:30 Lietuvos laiku
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų

Vedėjas: Kun. V. Kaziūnas

Adresas: Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO

Foto montažas iš Jono Dainausko veiklos.
Photo montage of Jonas Dainauskas activities.